Leto 2. — St. 17 Ljubljana, september 1959

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

OB POLLETJU

Prav je, da se po zaključku prvega polletja kritično ozremo na naše delo in uspehe v tem razdobju. Predvsem je prav, da primerjamo naše delo s prvo polovico l. 1958 in na tej podlagi ocenjujemo rezultate našega dela.

Celotni dohodek v prvi polovici leta je znašal:

za l. 1959. indeks 133	3.235,700.000 din
za l. 1958. indeks 100.	2.433,100.000 din

Za to delo smo porabili delovnih ur:

l. 1959. 5,464.037 ur indeks 109,5
l. 1958. 4,981.383 ur indeks 100

Celotni dohodek na delovno uro je znašal:

l. 1959.	592 din, indeks 121.5
l. 1958.	488 din, indeks 100

Seveda bi bilo napačno misliti, da ta številka pomeni že, da je naša produktivnost narasla za celih 21.5 procenta. Za to številko se skrivajo namreč tudi razmeroma ugodnejši pogoji v prvi polovici letošnjega leta (lepo vreme v februarju in marcu, sklenjene pogodbe) in končno tudi razlike v cenah, ki so v tem času tudi v gradbeništvu nekoliko narasle.

V prvi polovici letošnjega leta je število povprečno zaposlenih v podjetju znatno naraslo:

	po spisku	na delu	indeks
leta 1959.	5052	4514	112.8
leta 1958.	4511	4041	100

To so povprečne številke. Po mesecih pa se število spreminja. Letos je bilo pri nas v januarju zaposlenih 4371, junija pa 5623, lansko leto pa v januarju 4100 in juniju 4803. V času januar—junij se je lansko leto dvignilo število zaposlenih za 17 %, letos v istem času pa za 28.6 %. Porast v letošnjem letu je znatno večji. To pomeni, da imamo letos v našem podjetju znatno število novih delavcev. V začetku leta, ko smo glede na dane naloge videli, da bo treba število delavcev bistveno povečati smo se bali, da bo zaradi tega proizvodnost dela trpela. Vendar vidimo, da ta strah ni bil upravičen in da so se naši novi tovariši pokazali kot prav tako dobri delavci.

Dasi porast bruto dohodka na efektivno uro za 21.5 % ni v celoti pripisati večji produktivnosti dela, vendar največji del tega le predstavlja povečano produktivnost. To je pripisati organizaciji dela, ki se stalno izboljšuje in pa dejstvu, da je bilo znatno več del izvajanih in plačanih po učinku.

Skupno se je delalo v akordu:

v prvem polletju letošnjega leta 32.15 % vseh ur,

v prvem polletju lanskega leta pa le 18.7 % vseh ur.

Odstotek del, izvajanih v akordu, je porastel torej za 71 %.

Kampanja za delo po učinku se je začela v marcu t. l. Zato je tudi procent del v akordu rastel takole:

januar	12.12 %
februar	14.3 %
marec	27.34 %
april	39.24 %
maj	41.31 %
junij	44.68 %

V teh številkah so primerjane efektivne ure, ko se je delalo po učinku, z efektivnimi urami vseh zaposlenih, torej tudi uslužbencev, režijskih delavcev itd.

Precej višje pa je narastel v istem razdobju odstotek del v akordu na gradbiščih, če upoštevamo samo delavce, in sicer:

januar	10.2 %
februar	12.8 %
marec	30.5 %
april	44.7 %
maj	46.9 %
junij	50.7 %

Po stavbiščih pa je ta odstotek zelo različen. Razumljivo je, da na stavbi, ki je v zaključni fazi, ali pa pri adaptacijah, skoraj ni dela po učinku, na objektih do tretje faze pa znaša odstotek del v akordu med 70—90. To je odvisno v največji meri od stavbovodje. Zato je ta podatek tudi eden izmed meril za ocenjevanje njegovega dela.

Celotni osebni dohodki, preračunani na efektivno uro, so v primerjavi s polletjem 1958 narasli povprečno za 23.7 %, kar je vsekakor več kot zadovoljiva številka.

Kakor vidimo, so letošnji rezultati našega dela ugodni. Po kritičnem letu 1956 obseg dela v podjetju stalno narašča. Nikakor pa ne narašča sorazmerno k temu število naših strokovnih kadrov. V 5. številki »Gradisovega vestnika« so bile objavljene obremenitve za inženirja ali tehnika, oziroma delovodjo v prvi polovici lanskega leta. Te obremenitve so letos znatno narasle, in sicer:

— za inženirja oz. tehnika od 28.5 na 41.1 milij. din ali za 44.3 %

— za delovodjo od 27.8 na 37.5 milij. din ali za 34.9 %.

Ne glede na večjo obremenitev v realizaciji na človeka pa se je delo zlasti naših tehnikov in inženirjev tudi sicer bistveno povečalo in kvalitetno spremenilo. Lansko leto smo ob tem času začenjali z izdelavo in spremljavo operativnih planov, letos ta stvar že precej gladko teče; letos smo naložili stavbovodjem novo nalogo: izdelati vsak mesec tako imenovani obratovni obračun. Tega že sestavljajo povsod, sicer resda z večjimi ali manjšimi napakami in težavami, delajo ga pa vendarle. Kot smo videli, je odstotek del v akordu bistveno narasel. S tem pa je tudi bistveno naraslo delo tehničnega kadra po gradbiščih. Če to vse seštejemo, se je njihovo delo malone podvojilo. Zato bi bilo glede na doseženi uspeh in povečano produktivnost, ki je v veliki meri rezultat dela našega tehničnega kadra, prav, če bi se to poznalo tudi pri njihovih osebnih prejemkih.

Dosedaj smo govorili le o uspehu podjetja kot celote, ničesar pa nismo rekli o uspehih posameznih ekonomskih enot našega podjetja.

Realizacija naših gradbišč in gradbenih vodstev je naslednja:

Edinica	Realizacija v 1000 din gradb.	obrtn.	Skupaj	Napram l. 1958 so gradb. dela narasla za
Ljubljana	376.864	166.918	543.782	106 %
Celje	350.466	118.182	468.648	43 %
Maribor	317.964	139.198	457.162	— 1.1 %
Jesenice	171.425	61.700	234.125	29.5 %
Ravne	111.385	111.945	222.340	48.0 %
Koper	123.950	62.188	186.138	11.2 %
Zalog	68.062	63.220	131.282	28.2 %
Podvelka	120.933	—	120.933	—
Trojane	66.727	—	66.727	—
skupaj:	1,736.294	694.845	2,431.139	25.5 %

Več kot podvojila so se čista gradbena dela na gradbenem vodstvu Ljubljana. Velik porast izkazujejo tudi gradbena vodstva Celje in gradbišča Ravne, Jesenice in Zalog. Praktično je ostal na lanski ravni obseg gradbenih del v Mariboru in še to le zaradi prevzemanja gradnje številnih majhnih objektov od Slov. Bistrice do Ceršaka in od Kidričevega in Kapele do Ruš.

V našem podjetju se je nekako uveljavila praksa, da proizvodnost dela izražamo v vrednosti gradbene realizacije na efektivno delovno uro vseh zaposlenih. To je namreč edino merilo, kjer lahko več ali manj točno primerjamo gradbišča med seboj. V prvem polletju je tako izražena produktivnost po edinicah bila takale:

	Proizvodnost din/uro	% obrt. del
Ljubljana	430	30,6
Celje	354	25,2
Maribor	329	30,5
Jesenice	480	26,3
Ravne	316	50,0
Koper	469	33,3
Zalog	316	48,2
Podvelka	448	0,0
Trojane	802	0,0

Običajno je tako izračunana proizvodnost dela manjša tedaj, ko se ugrajuje razmeroma le malo materiala, to je pri zaključnih delih. Da bi dobili sliko, v katerih fazah se nahajajo objekti, je v gornji tabeli dan tudi odstotek obrtniških in instalacijskih del v celotni realizaciji. Največji odstotek v obrtniških delih izkazujeta gradbišči Ravne in Zalog, kar pojasnjuje nizko proizvodnost na njihovih deloviščih.

Seveda, taka primerjava edinic med seboj je še vedno precej problematična in ne daje povsem objektivne slike, zlasti ne takrat, ko je značaj del na gradbišču bistveno drugačen od drugih n. pr. Trojane in Podvelka. Zato bomo morali iskati objektivnejših meril; kljub temu pa pri istih ali sličnih pogojih le kaže na boljšo organizacijo del, izkoriščanje sredstev in končno na trud in napor vseh zaposlenih.

Postavlja se vprašanje, ali je smiselno prevzemati vsa mogoča majhna dela zato, da se zadrži obseg del v nekem bazenu. Naše podjetje je bilo ustvarjeno kot velika in dinamična udarna sila za izvrševanje velikih nalog pri izgradnji naše domovine. Naše podjetje ni organizirano za izvajanje številnih malih gradenj. Znano je, da so na takih gradnjah mnogo uspešnejša manjša podjetja, ki so za take namene daleč bolj elastična. Ni torej niti v interesu družbe niti v interesu članov našega kolektiva, voditi tako politiko. Za vse Gradisovce je gotovo dovolj dela v Gradisu, čeprav ne vedno v domačih vaseh.

Še na eno stvar ne smemo pozabiti:

Že prej smo omenili, da smo uvedli operativno planiranje na vseh stavbiščih. To smo storili z namenom, da bi se s tem začela večja borba za izpolnjevanje pogodbenih rokov. Moramo ugotoviti, da se je položaj nekaj popravil, vendar še daleč ne v zadovoljivi meri. Glede tega smo morda najboljši v Kopru ali Trojanah, morda bomo tudi v Ravnah, prav gotovo pa ne na naših gradbenih vodstvih in na Jesenicah. Ni prav nič prav, če se roka sicer držimo, vendar tako, da v zadnjem mesecu delamo noč in dan z dvojnim številom delavcev, še slabše pa je, če roka sploh ne držimo. Planiramo zato, da bi enakomerno brez zaključne hajke in uspešno dovršili objekt v pogodbenem roku.

Še mnogo bi se dalo pisati o delu v prvi polovici leta in pokazati še mnogo primerjav med edinicami. Pa naj ostane kaj še za drugič!

J. U.

Zasedanje sindikalnega odbora podjetja

„DODATEK"

Ce gre za dodatek, smo vsi zanj. Toda za kakšnega? O tem pa kaže razmisliti.

Ob polletni bilanci se je izkazalo, da imamo presežek osebnih dohodkov. Torej bi lahko nekaj delili. Postavlja pa se vprašanje, ali naj del tega denarja razdelimo tako kot je v tarifnem pravilniku predvideno, ali je morda še druga, smotrnejša rešitev, ki bi prispevala k še višji delovni storilnosti in torej konec koncev še k večjemu dohodku podjetja in seveda s tem tudi osebnega dohodka.

Ko smo letos sestavljali tarifne pravilnike v podjetjih, smo se zavzemali za načelo, naj bi bila delitev osebnega dohodka znotraj podjetja takšna, ki bi kolikor le moč spodbudno vplivala na proizvodnost vsakega posameznega člana kolektiva. Takrat so se sindikati zavzemali tudi za to, da bi bil, kolikor se le da, večji del osebnih dohodkov odvisen neposredno od učinka in gospodarskega uspeha podjetja. To pa pomeni, naj bi bil osebni dohodek že med letom sproti razdeljen tako, da bi bil vsak, ki z večjo prizadevnostjo in z izboljšanjem proizvodnje prispeva k večjemu dohodku podjetja, za to tudi sproti nagrajen. Vsi se namreč prav dobro zavedamo, da dvakrat da tisti, ki hitro da." Človek čez dolgo časa že pozabi, da je pravzaprav upravičen do posebnega denarnega priznanja, če mu šele čez dolgo časa izplačamo nagrado ali presežek akorda. Še bolj pa je zabrisana vloga stimulativnega nagrajevanja, če ohranjamo v njem činitelje stare delitve dobička kot smo temu včasih rekli. Ob delitvi »dobička« je namreč sila težko postaviti taka merila, ki bi bila vsestransko pravična. Sicer pa so seje osrednjega delavskega sveta našega podjetja to že nekajkrat dokazale, saj so se po ure in ure pregovarjali, kako naj »dobiček« razdele, ali po tarifnih postavkah, ali polovico po gospodarskem uspehu edinice in drugo polovico po tarifnih postavkah in podobno.

Delitev »dobička« v sistemu nagrajevanja po učinku vse bolj izgublja svoj gospodarski pomen in se ohranja pravzaprav le zato, ker ni moč že vnaprej točno predvideti, koliko dohodka bo podjetje ustvarilo in si vsak pameten gospodar pusti nekaj denarja v rezervi, saj ne more za leto dni naprej vedeti, kaj se bo med letom nepredvidenega pripetilo. Tako bo delitev te »rezerve« ostala tudi v bodoče. Vendar pa se da po pokazateljih polletne bilance že sklepati, kako delujejo v tarifnem pravilniku postavljeni inštrumenti, ali ostaja denarja veliko v rezervi, ali ga celo zmanjkuje. Pri nas ga ostaja kar precej v rezervi. Zato je upravni odbor že na zadnji seji razpravljal, kako bi pametno uporabili ta denar, da bi še bolj spodbudno vplival na storilnost.

Tak činitelj je nedvomno akordni cenik. Če akordne cene povišamo, vežemo izplačilo »rezerve« na učinek, kar je edino gospodarsko utemeljeno. Seveda pa bi bilo treba razmisliti tudi o tem, da bi se sklad za nagrade ustrezno povišal, saj je tudi to pri nas oblika nagrajevanja po učinku in prizadevnosti.

PRED KONFERENCO ZVEZE KOMUNISTOV NAŠEGA PODJETJA

V SOBOTO 29. AVGUSTA SE JE SESTAL V SEJNI SOBI CENTRALE V LJUBLJANI SEKRETARIAT PODJETJA. V GLAVNEM SO RAZPRAVLJALI O PRIPRAVAH NA KONFERENCO SEKRETARJEV ZVEZE KOMUNISTOV, KI BO 26. SEPTEMBRA LETOS. DOMENILI SO SE, KAKŠNE REFERATE JE TREBA PRIPRAVITI IN KDO NAJ JIH PRIPRAVI. NA KONFERENCI BODO ANALIZIRALI GOSPODARSKI IN POLITIČNI POLOŽAJ V PODJETJU.

DROBNE VESTI

C. O. LJUBLJANA

■ Upravni odbor je na zadnji seji sklenil, da se organizira in ustanovi servisna mehanična delavnica za vzdrževanje osebnih vozil, ki so last podjetja kot tudi delavcev in uslužbencev. Delavnico bodo opremili do 15. septembra.

■ Iz razprave o realizaciji v prvem polletju 1959 je razvidno, da je bil uspeh, predvsem obratov v Ljubljani, slabši kot v prvi polovici leta 1958. V razpravi so analizirali vzroke in takoj ukrepali:

— težke mehanizacije, ki je v sklopu centralnih obratov, se ne more obravnavati samostojno, nego samo skupaj z ostalimi remontnimi delavnicami (traktorska, remontna, elektro);

— nujno je spremeniti strukturo cene za usluge podjetja;

— dogovorili so se tudi, da bodo v bodoče še bolj pazili na to, da bodo na terensko delo poslali le toliko delavcev, kolikor jih je res nujno potrebno. Prav tako so sklenili, da odpokličejo z gradbišč vse, ki niso maksimalno zaposleni;

— preskrbeti, da se proizvodnja poveča in naj se okrepe predvsem tiste delavnice z novimi delavci, ki imajo veliko naročil;

— sklicali bodo tudi proizvodni sestanek vseh mojstrov in članov delavskega sveta, kjer bodo polletno bilanco znova prediskutirali;

— v razpravi glede vzdrževanja mehanizacije, predvsem pa po poročilu tov. ing. Marinčiča so ugotovili, da je vzdrževanje težke mehanizacije po gradbiščih dosti solidnejše kot pa srednje. Stroji, ki prihajajo z gradbišč, so dostikrat v zelo slabem stanju, kar dokazuje, da strojni referenti po gradbiščih premalo skrbe za instruktažno službo ter da opravljajo preveč posle raznih drugih referentov in administratorjev, ali pa so samo posredovalci med gradbišči in centralnimi obrati.

■ Sindikalna podružnica v centralnih obratih je razpravljala o upokojencih. Odobrili so finančno pomoč socialno šibkim, predvsem pa so sklenili, da bodo na vse prireditve in svečanosti v bodoče vabili tudi upokojence, bivše člane kolektiva.

■ Priredili so izlet na Mangart in bodo o tem kaj več poročali v prihodnji številki.

■ Predlagali so centralnemu delavskemu svetu odobri štipendijo vsaj enemu otroku v Podvelki ponesrečenih delavcev.

■ MARIBOR — Delavski svet je na zadnji seji potrdil polletni obračun. Uspeh je v glavnem zadovoljiv, razen na objektu Lekarne, za kar je delavski svet sklenil, da je treba celotni obračun ponovno pregledati. Po poročilu šefa gradbenega vodstva Maribor, ing. Maistra se je razvila živahna razprava o perspektivi gradbenega vodstva. Predvidevajo gradnjo novih blokov v Impolu, halo B v Kidričevem in manjša stanovanja v Rušah. Še ugodnejša pa je perspektiva za prihodnje leto. — Člani delavskega sveta so poslušali tudi poročilo tarifne komisije. Delo je v glavnem v redu potekalo, le pri nekvalificiranih so naleteli na razne težave, ker se razpon novih tarifnih postavk od starih ni bistveno spremenil. Povprečje vseh tarifnih postavk znaša 63,75 dinarjev. Razpravljali so tudi o akordnem delu in predlagali centralnemu delavskemu svetu, naj se razlika med akordnim cenikom in tarifnim pravilnikom obračuna in izplača.

Seja sindikalnega odbora podjetja

Sredi septembra (12. 9. 1959) bo seja sindikalnega odbora, na kateri bodo razpravljali o poročilih komisije za ocenjevanje oziroma nagrajevanje uslužbencev.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Lojze Cepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — Izhaja mesečno

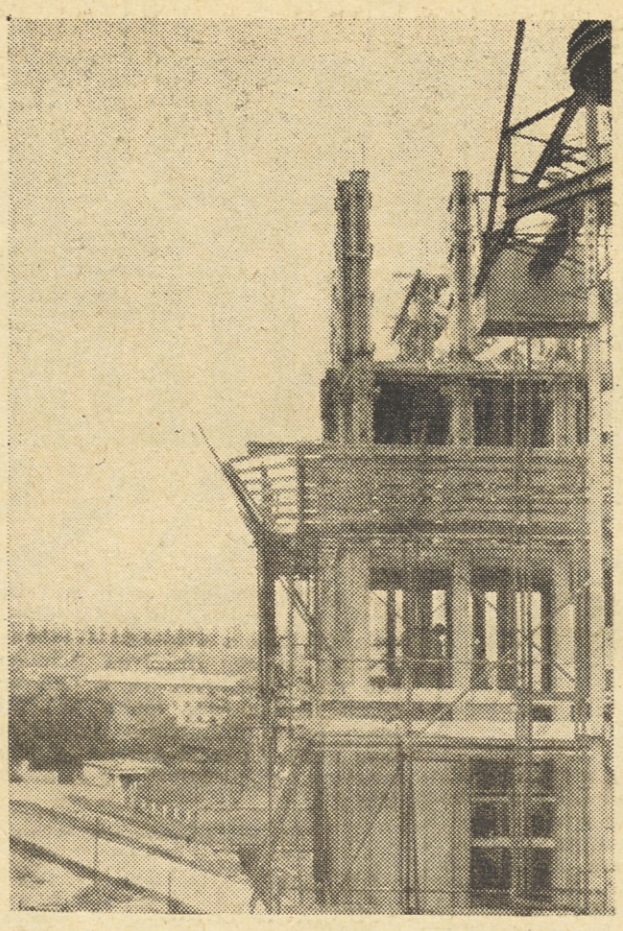

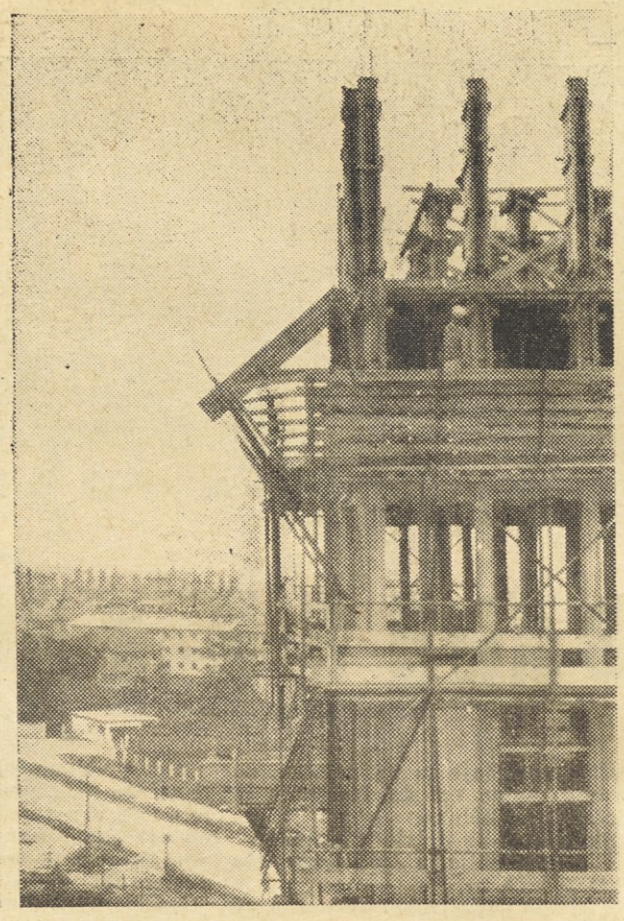

Takole se je pripetila nesreča s srečnim koncem (tako so jo namreč rekonstruirali zato tudi ni ljudi na njej)

Držimo se predpisov o varnosti pri delu

Tokrat se nesreča ni pripetila

Vse bolj pogoste nesreče pri delu v višinah so privedle republiški inšpektorat dela, da je pred približno enim letom postavil zahtevo, naj se pri delih nad prvim nadstropjem, kjer ni delovnih odrov, postavljajo lovilni odri.

Svojo zahtevo je utemeljil s statističnimi podatki, ki prikazujejo porazno število nesreč zaradi nezavarovanih delovnih mest v višinah. Nekateri so bili mnenja, da je zahteva po lovilnih odrih pretirana in bo imela za posledico podražitev gradbenih del. Slišali so se tudi ugovori, da smo doslej že veliko zgradili, in to brez lovilnih odrov ter da je za to škoda lesa, ki nam ga primanjkuje še za druga dela. Tudi naši gradbeni strokovnjaki, ki so si ogledovali gradbišča v tujini, in to v tehnično najrazvitejših državah so izjavili, da niso nikjer opazili takih in podobnih varnostnih ukrepov, čeprav tam grade višje stavbe kot pri nas.

Kljub takim naziranjem pa je vodstvo podjetja v skrbi za zdravje in življenje delavcev odredilo, da je treba takoj uresničiti zahtevo republiškega inšpektorata. Tehnični oddelek centrale je izdelal dva tipa lovilnih odrov s potrebnimi navodili in jih poslal vsem edinicam z naročilom, da jih prično nemudoma uporabljati.

Na stavbiščih so ta ukrep sprejeli s pridržkom, češ, da se pri postavljanju lovilnih odrov prav tako lahko pripeti nesreča kot pri gradnji sami.

Da pa taka cenitev tega ukrepa ni bila pravilna, nam dokazuje več primerov iz prakse, posebno na primer, ki se je zgodil 28. julija letos na stavbišču stolpnic v Savski koloniji v Ljubljani.

V devetem nadstropju so tesarji postavljali opaž za betonske stebre. Dva, ki sta postavljala zunanji vmesni steber z oznako S7/1, sta delo že skoraj končala. Pritrditi bi morala še zadnjo najvišjo sponko, ki povezuje opaž stebra. Eden izmed tesarjev se je po opravku oddaljil od stebra, drugi, Ferenc Rafaj pa se je povzpel višje, da uravna in privije sponko.

Stal je na zunanji strani stebra in se nagnil nazaj. V tem trenutku pa je začela popuščati opora opaža stebra, ki je bila verjetno preslabo ali premalo pribita, da ni vzdržala. Opaž se je pričel skupno s tesarjem, ki se ga je še krepkeje oprijel, nagibati in padati. Ustavil se je šele na ograji lovilnega odra. Tesar si je pri padcu opaža stebra ob ograji lovilnega odra poškodoval desno nogo, sunek padca pa ga je odtrgal od opaža, da je padel na lovilni oder in se po njem zvalil na betonsko ploščo osmega nadstropja.

Ta primer je neizpodbitno dokazal, kako nujno potrebni so lovilni odri, saj so komaj 26 let starega člana našega kolektiva obvaroval: skoraj gotove smrti.

Po tem dogodku delavci tega stavbišča vse resneje gledajo na zaščitne ukrepe in jih nanje ni treba več opominjati. To naj bo opomin vsem na drugih gradbiščih, ker nihče ne ve, kdaj bo koga obiskala nesreča.

Šk.

DOPISUJTE V „GRADISOV VESTNIK"!

NEZGODA NE POČIVA

Uredniški odbor je na zadnji seji sklenil, da bo v bodoče uvedel rubriko »Nezgoda ne počiva«, v kateri bodo vsi člani kolektiva obveščeni o nesrečah naših tovarišev. Želimo, da bi bile te rubrike čim manjše, odgovorne referente za evidenco nesreč pa naprošamo, da nam vsak mesec do 25. v mesecu sporočijo ime ponesrečenca in kratek opis nesreče.

■ Na stolpnici v Linhartovi ulici v Ljubljani je iz neznanega vzroka stopil v nezavarovan prostor tov. Josip Bobek ter mu je v tem trenutku padel ploh na glavo. Boloval bo predvidoma 7 tednov.

■ V Šoštanju je pri dviganju plohov stisnilo prst na roki tov. Blažu Krčmarju.

■ Ker je nosil gumijasto obuvalo, se je na gradbišču Ljubljana vbodel na žebelj tovariš Halil Cori. Na žebelj so stopili tudi tovariši Osman Elezovič, Ivan Dukanič.

■ Na skladišču »Žito« v Lescah pri Bledu je padel z odra član centralnih obratov Ljubljana tov. Ivan Pirc. Pri padcu je dobil pretres možganov.

■ V Mariboru se je pri sekanju lesa vsekal v roko tov. Jože Triplak.

■ Pri postavljanju odra je v Celju padel z odra tov. Drago Mikac, poškodoval se je po telesu. Boloval bo predvidoma mesec dni.

■ V centralnih obratih je pri struženju padel v oko tov. Andreju Čornu postružek — vzrok: ni nosil zaščitnih očal.

■ Pri polaganju tira se je v Mariboru ponesrečil tov. Vili Fras, zmečkalo mu je prst na roki.

■ Na poti na delo je padel s kolesom tov. Franc Rozman ter se poškodoval po telesu. Boloval bo predvidoma 1 mesec.

■ Pri premazu zidov z vročim bitumenom se je hudo opekel tov. Štefan Stolnik.

LC

Število nesreč po edinicah v juliju 1959.

Edinica	St. zaposl.	Nesreče pri delu smrtne	Nesreče pri delu težke	Nesreče pri delu lahke	Nesreče na poti	Skupaj
grad: v. Ljubljana	967	—	2	9	—	11
gr. v. Celje	1032	—	—	21	—	21
gr. v. Maribor	1059	—	4	25	1	30
gradbišče Jesenice	352	—	—	3	—	3
gradbišče Zalog	238	—	1	4	—	5
gradbišče Koper	245	—	3	3	—	6
gradbišče Ravne	362	—	—	6	—	6
gradbišče Podvelka	313	—	—	4	—	4
gradbišče Trojane	108	—	—	2	—	2
CO Ljubljana	324	—	—	—	—	—
CO Maribor	160	—	—	1	—	1
Obrat gradbenih poliz.	328	—	—	3	—	3
Lesni obrati Škofja Loka	145	—	1	1	—	2
Projektivni biro	25	—	—	—	—	—
Centrala	78	—	—	—	—	—
skupaj	5736	—	11	82	1	94

Organizacijske oblike ne rešujejo vsega

Naše podjetje je uspešno predvsem zato, ker je svojo dejavnost sposobno prilagoditi trenutnim potrebam investitorjev. Te so specifične tako glede kraja kot časa. Očitno je, da je sposobnost hitrega in uspešnega premeščanja proizvodnih zmogljivosti odvisna v veliki meri od ureditve podjetja in od dinamičnosti posameznih činiteljev znotraj organizacije. Za uspeh v vseh ozirih pa so bistvene važnosti odnosi med posameznimi enotami. Po namigu nekaterih tovarišev sem se odločil s tem člankom prispevati k že začeti razpravi v našem vestniku o teh odnosih. Omejil bi se na delovanje subjektivnih sil v podjetju, seveda pa to lahko najbolje storim z zornega kota naše edinice Gradisa v Ravnah na Koroškem.

Naše gradbišče je eno najstarejših, saj je začelo adaptirati delno porušeno hidroelektrarno Dravograd že leta 1945. Maja 1947 so začeli tudi na Ravnah graditi železarno. Kasneje so odprla dela tudi pri rudniku v Mežici. Na Ravnah so do l. 1938 zgradili za 3,8 milijarde din, z letošnjim letom vred pa 4,4 milijarde dinarjev.

O življenju naših delavcev je bilo v decembrski številki našega vestnika precej napisano, naglasil bi le, da je naš kolektiv zelo stalen, saj šteje več kot 70 odstotkov stalnih delavcev. Delo z njimi je lahko in naj se v imenu vsega kolektiva na Ravnah posebej zahvalim vsem starim delavcem ter jim želim še več uspeha. V naši edinici je prav posebej pri teh ljudeh razvita ljubezen do podjetja. Zato člani našega kolektiva delo uprave in političnih organizacij kritično ocenjujejo in seveda tudi sodelujejo pri delu.

Odnosi v edinici se iz leta v leto zboljšujejo, tako da imata ZK in sindikat trdno oporo pri upravi in obratno uprava v družbenih organizacijah. Vprašanje zase pa so organi delavskega upravljanja. Člani DS in UO še niso povsem začutili, da dejansko odločajo in da predvsem razpolagajo s finančnimi sredstvi. O tem je naš list že bogato razpravljal, toda praksa le z malimi spremembami teče mimo. Kongres delavskih svetov je jasno opredelil odnose med obratnimi in centralnim organom. Naša edinica n. pr. »komaj diha z dušo« podjetja prek dveh članov DS in je glede informacij in dogajanj v podjetju naš Vestnik nenadomestljiv. V prid uspešnega dela organov upravljanja edinice bi jim dal ista pooblastila kot centralnemu, toda takoj kaže reči, da je to, vsaj danes, praktično nemogoče. Rešitev bi bila le v zgraditvi še močnejše in trdnejše vezi, in to ne le med organi upravljanja, marveč tudi med podružnicami sindikatov in osnovnimi organizacijami Zveze komunistov.

Ze nekaj let razpravljamo o ustanovitvi osrednjega organa ZK pri podjetju. Ne vem, zakaj po petnajstih letih Gradisa še ni prišlo do ustanovitve komiteja ZK za vse podjetje. Vsekakor bi bil tak organ močno potreben. Skušal bom to posebej utemeljiti.

Danes je skoraj samo od organizacij samih odvisno, kako delajo; skoraj nihče jim ne pomaga niti ne nadzira. Edina vez je občinski komite, ki pa ne more v celoti poznati naše problematike. Po našem mnenju je sodelovanje z občino na Ravnah sicer široko in plodno, vendar je še vedno dosti vrzeli.

Za naše delavce na Ravnah so stanovanja najbolj pereč problem. Občinski komite nam daje vso moralno pomoč, dobili bi tudi finančno, če ne bi bili Gradisovci. Pravijo, da nič ne dajemo v skupno skledo in da imajo še za svoje delavce premalo denarja. Sicer pa so pripravljeni vseeno nekaj prispevati.

Res imamo sindikat, vendar bi moral imeti v organizacijah ZK našega podjetja trdnejšo oporo. Komunist naj bo obrnjen proti delavcu, pravimo. Toda to je treba organizacijsko postaviti na močnejše noge. Menim, da bi probleme uspešneje reševali, če bi bila tudi partijska organizacija podjetja zgrajena do vrha.

Dejstvo je, da se komunisti v podjetju še premalo zavedajo pravic in dolžnosti. Ne skrbe dovolj za politično izobrazbo, čutijo se osamljene in se jim ne zdi potrebno aktivneje delovati, čeprav le na svojem delovnem mestu. Zadovoljivo je, da so naši komunisti vendarle vzorni, v isti sapi pa je treba omeniti, da imajo nekateri nečlani negativno mnenje o ZK, v odnosu do komunistov pa iščejo dlako v jajcu. Ce se pri razčiščevanju vsakdanjih, včasih zelo kritičnih pojavov vse konča pri edinici, je težko upati na izboljšanje. Potrebna je močnejša vez, večja organiziranost.

Glede pravic pa tole: Menda je že V. kongres negativno ocenil mnenje, da mora komunist odločati o vseh stvareh. Toda dolžnost komunista je, da vpliva na vseh področjih družbenega delovanja v smeri graditve socialističnih družbenih odnosov. Zato smo komunisti, da kot subjektivna sila vlečemo naš voz v socializem. Program ZKJ pa nas vodi v teh prizade-

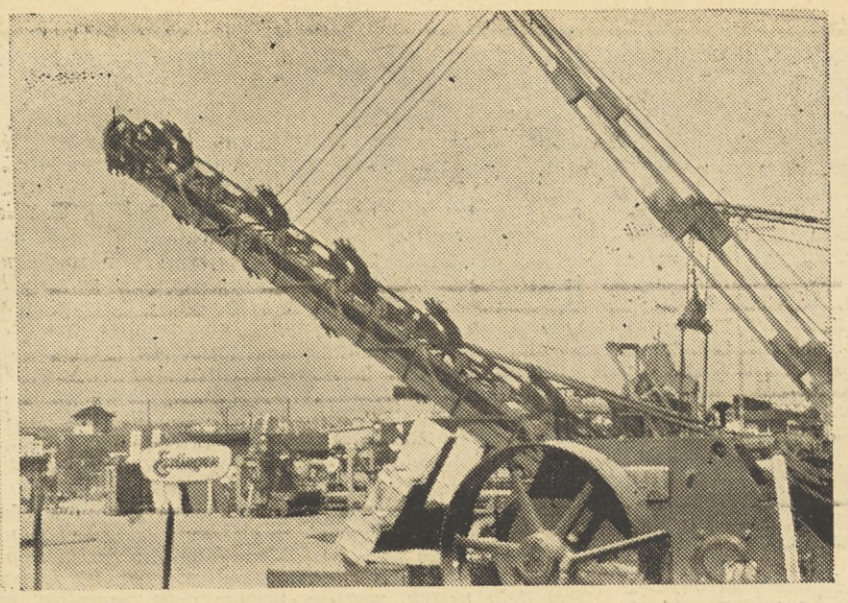

Na beograjskem sejmu tehnike so razstavili med drugim tudi takele prevozne silose za cement in »verižne« bagre

Vrsta novih strojev za gradbeništvo

na tretjem mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu

Kakor lani je tudi letos III. mednarodni sejem tehnike v Beogradu zajel štiri glavne industrijske veje: strojno, kemično in elektroindustrijo ter strojno-predelovalno industrijo. V okviru strojne industrije je bila na posebnem delu sejma razstavljena tudi domača in tuja industrija za proizvodnjo raznih strojev, ki jih potrebuje gradbeništvo. Od domačih podjetij je treba omeniti v prvi vrsti »14. oktobar« iz Kruševca, »Metalno« iz Maribora, »Dalit« iz Daruvara, »Fagram« iz Smedereva, »Trudbenik« iz Doboja, »David Pajić« iz Beograda, »ITM« iz Rakovice itd. Skupno razstavlja na III. beograjskem sejmu tehnike 508 domačih in 597 tujih razstavljalcev iz 25 držav.

Podjetje **»14. oktobar«** iz Kuševca razstavlja avto-bager domače konstrukcije, ki ga pri nas še nimamo. Avto izdeluje znana tovarna FAP iz Priboja, ostalo je izdelek »14. oktobra«. Avto-bager, ki ima nosilnost 10 ton, je zelo hitro gibljiv. Mimo tega razstavlja »14. oktober« še žerjav, ki dvigne tovor do višine 60 m, tako, da je zelo primeren za visoke zgradbe-stolpnice.

Mariborska **»Metalna«** je pripeljala na sejem svoj znani vrtljivi stolpni žerjav »Pohorc«, ki ga izdeluje že od leta 1957. Vendar pa je letošnji izdelek, ki ga razstavlja na sejmu, močno izboljšan, zlasti navijanje kablov na boben, kakor tudi tehnična izvedba konstrukcije. V tovarni obljubljajo, da bodo že prihodnje leto začeli s serijsko proizvodnjo tega vsestransko uporabnega vrtilnega žerjava.

Novost, ki jo je pripravila »Metalna«, pa je proizvodnja transporterjev za rudniško industrijo v kooperaciji s svetovno znano nemško tovarno »Eickhoff«. Prihodnje leto bo »Metalna« začela v kooperaciji izdelovati transporterje z jeklenim trakom in dvoverižne transporterje, le pogon bo dostavljala tovarna »Eickhoff«. Vsekakor prijetno presenečenje za naše rudnike, ki so morali doslej vse tovrstne moderne transportne naprave uvažati za težka devizna sredstva.

Znana tovarna dvigal **»David Pajić«** iz Beograda razstavlja specialno ekspresno dvigalo z brzino 1.2 metra na sekundo. Ta naprava ima popolne avtomatske naprave s fotocelicami. Dvigalo je primerno za stolpnice 10—12 nadstropij. Dvigalo je opremljeno z dvobrzinskim motorjem, ki sam uravnava pristajanje do milimetra natančno. V podjetju »David Pajić« pa sodijo, da bo čez nekaj let, ko bo v našem gradbeništvu dokončno rešeno vprašanje moduloV, tipizacije in standardizacije, tudi dvigala mogoče izdelovati serijsko, kar bo znatno znižalo ceno dvigalom in obenem izboljšalo njih kvaliteto. Vsekakor pa je »David Pajić« lahko ponosen na svoje izdelke, saj je doslej izdelal že nad 2500 dvigal (tudi za inozemstvo), vendar dosiej še ni imel niti ene težje reklamacije.

Livarna in tovarna strojev **»Dalit«** iz Daruvara razstavlja bager BK-1, ki izkoplje 24 m³ na uro in lahko koplje navzgor in navzdol. To napravo so začeli izdelovati že leta 1957 in je po njej veliko povpraševanje. Novost tovarne »Dalit« pa je popolna avtomatika za opekarne. Tovrstno napravo, ki še ni v prodaji, so izdelali v konstrukcijskem biroju »Dalit« in je v celoti domač izdelek. Naprava sama reže »opečno štruco« na dimenzije posameznih zidakov, nato pa opeko avtomatično transportira v sušilnico. Mimo tega je »Dalit« pripravil še dva prototipa, in sicer avtomatsko rezilo za votle elemente ter fini mlin za mletje gline. Seveda je vse v celoti projektirano in izdelano doma. V kooperaciji z italijansko tvrdko »Merando« iz Astija pa pripravlja za opekarne tako imenovano revolversko prešo.

Precej novosti je na sejem pripeljala »Fabrika gradjevinarskih mašina« — ali kratko »Fagram« — iz Smedereva. Prva novost je betonski mešalec za 150 litrov, ki sloni na 4 kolesih. V tovarni obljubljajo, da bodo v kratkem začeli izdelovati tudi mešalce za beton za 500 in 1000 litrov. Druga novost »Fagram« je specialna jamska vagoneta, tretja pa gibljivi mali drobilec s kapaciteto 3 m³. Ta drobilec je zelo hitro gibljiv in se ga bodo zlasti razveselili v majhnih kamnolomih.

Kot četrto novost je »Fagram« razstavil novi avto-care, ki ga poganja Dieselov motor z dvema brzinama za vožnjo naprej in dvema za vožnjo nazaj. Posebnost te naprave je v tem, da ima kar osem priključkov za razne delovne operacije. Ta naprava se lahko uporablja za prevažanje gradbenega materiala, smeti, goriv in maziv, kablov, dolgih predmetov, debel, sena in slame, za polivanje ulic, za prevažanje pošte, zabojev itd. Skratka, vozilo bo vsestransko uporabno.

Strojni tehnik tovarne »Fagram«, Ljubodrag Tasić je za sejem pripravil še dva posebna izdelka — harmonikarsko in lansirno dvigalo. Prvo počiva na štirih gumijastih kolesih, dvigalo doseže največjo višino 7.5 m in lahko nosi na platoju 3 × 1 m največjo težo 1500 kg. Dvigalo bo uporabno v gradbeništvu, komunalni službi, za montažo cestne razsvetljave, napisnih tabel, telefonskih žic in podobno. Lansirno dvigalo se lahko raztegne do višine 20 m in nosi največ 500 kg. Prav tako kot harmonikarsko dvigalo je tudi lansirno na motorni pogon. Posebnost lansirnega dvigala je v tem, da je žleb voden, torej ne niha kot n. pr. pri drugih dvigalih. V prostorih podjetja »Fagram« smo izvedeli, da je lansirno dvigalo prvo takšne konstrukcije na svetu. V »Fagram« so nam še povedali, da bodo za vse svoje izdelke začeli v kratkem v večji meri izdelovati tudi vse rezervne dele, saj je znano, da se je doslej marsikatero podjetje pritoževalo, ker ni moglo dobiti ustreznih rezervnih delov za pokvarjene strojne naprave.

»Gradis«, Obrati gradbenih polizdelkov Ljubljana, bo po izvršeni razširitvi potreboval več

visokokvalificiranih

delavcev - mojstrov

Kvalificirani delavci — mizarji in betonerji, ki se žele usposobiti za to delovno mesto, naj se pismeno javijo na naslov: »Gradis« — centrala Ljubljana, Bohoričeva ul. 28.

Sprejeti kandidati bodo premeščeni na Obrat gradbenih polizdelkov, nato pa bodo na posebnem tečaju usposobljeni za mojstre ter za pomožne delovodje.

DROBNE VESTI

■ V Mariboru so izvolili komisijo za izobraževanje delavcev, predvsem nekvalificiranih. Komisijo sestavljajo: Ivan Gajšt, Jože Lorenčič, Miro Žorž, Martin Zajšek in Jože Pukšič.

■ OBRAT GRADBENIH POLIZDELKOV LJUBLJANA. Na zadnji seji upravnega odbora so poleg razprave o polletnem uspehu obrata razpravljali tudi o dvigu produktivnosti dela. Storilnost bo treba še občutno povečati, ker bo le tako možno ustvariti več sredstev za razdelitev osebnega dohodka in ustvariti pogoje za znižanje cen produktov, ki so previsoke. Ugotovili so, da velik del njihovih izdelkov na trižišču ni konkurenčen in bo treba vložiti vse napore za dvig produktivnosti. Zato bodo morali biti na ključnih mestih stalni ljudje, ki bodo znali upravljati stroje ter jih tudi znali vzdrževati in negovati, predvsem pa, da bodo v dobro vzdrževanem stroju videli del lastnega razvoja in standarda. Vedno bolj bodo morali odstranjevati improvizacije, povsem podobno kot v industriji. Naglasili pa so, da je disciplinirano pri delu bistveni in sestavni del miselnosti, brez katere je vsak napredek nemogoč. Govorili so tudi o specializaciji na določenih delovnih mestih in za določene vrste izdelkov.

■ Akordni presežek je v mesecu maju in junju porastel na vseh delovnih mestih, dočim je vrednost povečanja proizvodnje porasla za 67 %.

■ Delavski svet obrata gradbenih polizdelkov je v letošnjem letu prevedel v polkvalificirane nad 50 delavcev.

■ CENTRALNI OBRATI, MARIBOR. Na zadnji seji sindikalne podružnice so sklenili, da bodo v kratkem sklicali polletno konferenco, ki bo razpravljala o delu in bodočih nalogah podružnice. Razpravljali so tudi v akordu od oddaji del v akordu in ugotovili, da se je odstotek del v primerjavi z januarjem t. l. dvignil od 20 % na 62 %. Sklenili so, da bodo v bodoče prešli na pismeni akordni dogovor ter bodo tako odpravili razne nepotrebne nesporazume. Razpravljali so tudi o delavskem samoupravljanju, po mnenju članov izvršnega odbora sindikalne podružnice nima njihov delavski svet pravega mesta v delavskem samoupravljanju, zato tudi ni v celoti odigral svoje vloge. Ugotovili so tudi, da je zadnje čase padla disciplina, da nekateri radi zamujajo službo, se med delovnim časom zbirajo v grupe, kar zelo neugodno vpliva na porast proizvodnje. Prav tako se pridno pripravljajo na Gradisov športni dan in nameravajo marsikje doseči prva mesta — želimo, da tudi uspejo.

■ MARIBOR — Na zadnji seji sindikalne podružnice je tov. Miro Žorž, ki je član upravnega odbora socialnega zavarovanja v Mariboru, podal obširno poročilo. Podrobno je analiziral delo socialnega zavarovanja in nekatere podatke primerjal s stanjem v podjetju. Govorili so tudi o HTZ službi, ki je zadnje čase popustila. Mnogo dela jim dajo priprave za športni dan, saj pravijo, da bodo vse tekmovalce najlepše sprejeli.

LC.

Čestitamo jim

Te dni so in bodo praznovali svoje rojstne dneve naši dragi sodelavci in prijatelji —

Grebenc Jože, tehnik svoj 26. rojstni dan,

Logar Ivan, tehnik svoj 35. rojstni dan,

Medved Tinka, nameščenka 31. rojstni dan,

Rizmal Ludvik, nameščenec 37. rojstni dan,

Pernat Viktor, nameščenec 35. leto in

Župevc ing. Edi 35. leto.

Kolektiv nameščencev uprave gradbenega vodstva Gradis Maribor želi in kliče vsem navedenim slavljencem na njihovi življenjski poti dobro sreče, zdravja in uspehov!

vanjih. Toda tudi v našem podjetju se je že pripetilo, da organizacija sama ni bila kos položaju, da je celo nasedla nazadnjaškim težnjam, da se občinski komite ni znašel, ker ni poznal nekaterih posebnosti, kar vse priča v prid trditvi, naj bi bile tudi organizacije ZK v našem podjetju trdneje organizacijsko povezane.

Tretja stvar, ki je že tudi postala problem, da namreč organi delavskega upravljanja zaostajajo za razvojem. Poslovanje podjetja je še vedno preveč domena upravnega aparata. Pri nas je tako, da vodilni uslužbenci s polno odgovornostjo vestno in uspešno vodijo podjetje. Ne zdi se mi prav, da organi delavskega upravljanja od vrha navzdol zaostajajo z razvojem. Menim, da bi morala ZK močneje skrbeti za idejni in strokovni dvig upravljalcev. Gre pa tudi za utrditev delavskih svetov in upravnih odborov kakor tudi za tesnejšo povezanost organov upravljanja in sindikatov.

Sindikalna organizacija je pri nas najdejavnejša politična sila, pa vendar moramo ugotoviti, da je malokdaj na čelu reševanja dogodkov. Iz tega sledi, da potrebujemo pri nas živahnejše delo političnih sil. Najprej zato, da nudijo pomoč upravnemu vodstvu na eni ter kolektivom na drugi strani; drugič pa zato, ker je pri nas fluktuacija delovne sile še vedno velika in je potrebna nenehna budnost pred nepredvidenimi težavami (Podvelka).

Še ena stvar je, ki opozarja na močnejše politično delo v našem podjetju. Še vedno je premalo organizirane mladine. Skoraj polovica vseh Gradisovcev je po letih še mlada. Iz vrst mladine bi bilo treba dvigati kadre za politično delo. Delavci, ki pridejo k nam na novo, ne najdejo pri nas največkrat nič drugega kot delo in krajevno gostilno, kar tudi po svoje priča o političnem delu pri nas.

Morda bo kdo iz tega pisanja dobil vtis, kako slabo je pri nas, toda to ni bil namen tega prispevka, saj so slabosti tudi objektivnega izvora n. pr. delo od zore do mraka, slabi prostori za kulturno in športno izživljanje itd. Kazalo bi ugotoviti, ali bi komite ZK pri podjetju uspel vsaj del te pomanjkljivosti odpraviti. Če so pogoji zanj, bi bilo treba izdelati program, obvezen za vse članstvo ZK našega podjetja.

Morebiti bo našel kdo v članku celo snov za kritiko. Če bo dobronamerna, bo le prispevek k reševanju problematike in k izboljšanju političnega življenja pri nas. To pa je edina moja želja, ki me je vodila, da sem se lotil pisanja.

—us

Pripomba uredništva: Pisec je opozoril na nekaj problemov, ki terjajo nujno rešitev. Vprašanje pa je, ali se da samo z organizacijskimi ukrepi stvari izboljšati. Predlogi, ki jih našteva pisec, streme k vzpostavitvi komiteja ZK Gradisa po logičnem sklepanju: če imamo sindikalni odbor za vse podjetje, ki povezuje vse sindikalne podružnice, zakaj bi ne imeli tudi komiteja ZK za vse podjetje, ki bi povezoval vse organizacije Zveze komunistov v našem podjetju.

Predvsem bi kazalo razčistiti, kaj naj bi dosegli s tako organizacijsko zgradbo Zveze komunistov v našem podjetju. Vsi si želimo, da bi bilo naše politično delo enotneje usmerjeno, da bi zlasti glede posebnosti, ki nastopajo v življenju delovnih kolektivov gradbeništva, nek organ — pri tem pa ni tako pomembno, ali naj bi bil to komitet ali partijska konferenca ali kaj podobnega, od časa do časa analiziral pojave pri nas ter postavil določene smernice.

Danes so naše organizacije ZK povezane z občinskimi komiteji, ki seveda ne morejo tako podrobno poznati vse problematike, ki nastopa zaradi posebnosti življenja gradbenih kolektivov. Zato je umestna pripomba pisca članka. Res je pa tudi, da so občinski komiteji tisti, ki so najbolj poklicani pomagati vsem osnovnim organizacijam ZK brez izjeme in tudi organizacijam gradbenih kolektivov. Mimo tega se življenje komunistov v osnovnih organizacijah ne more in ne sme omejiti samo na čisto specifične probleme gradbeništva. Ti pa so: strokovno delo, tarife, komunala. To torej pomeni, da bi zaprli krog delovanja komunistov skoraj zgolj ozko ekonomska področja in na področja življenjskega standarda, to pa spet samo gradbenih delavcev, kar bi pomenilo izolacijo gradbenih delavcev iz komunalnega življenja. Že bežna razmišljanja o tem nas pripeljejo do jasnega sklepa, da komunistov in osnovnih organizacij ne moremo izločiti iz življenja komune, njenih problemov itd., saj so ti problemi čisto neposredno tudi problemi gradbenih delavcev. Če je trg dobro organiziran v občini, če je trgovska mreža dobro razvita, če ni težav glede obrtniških uslug, uživajo vse to tudi gradbeni delavci, da ne govorimo o zadovoljevanju kulturnih potreb itd. To pa potemtakem tudi pomeni, da bi ne mogel biti komite ZK Gradisa tisti, ki bi organizacijsko povezoval vse organizacije ZK v našem podjetju. Mimo tega pa so tudi vse politične akcije v komuni.

Brž ko pa se dokopljemo do te ugotovitve, nam je jasno, da bo treba poiskati bržčas drugačno rešitev. Eden izmed predlogov je bil in ki bo tudi uresničen, da sklicujemo občasne konference Zveze komunistov vsega podjetja. Na njih naj bi analizirali delo posameznih organizacij, jih opozorili na najvažnejša vprašanja gospodarjenja, upravljanja, političnega življenja, mladine itd. ter postavili določena napotila za nadaljnje delo. S tem pa bo tudi namen dosežen. Gre le za to, da bodo take konference zares dobro pripravljene in da bodo nudile res tisto, kar si od njih obetamo.

Kako skrbimo za kadre

Začelo se je na tarifni komisiji za uslužbence. Direktor je vprašal šefa gradbišča, kakšne posle opravlja uslužbenec, ki so ga imeli »na tapeti«, ali je strojni referent ali upravnik naselja?

Začudeni pogledi vseh navzočih so bili uprti v direktorja in šefa gradbišča. V direktorja zato, ker so mislili, da je v zmoti, saj vendar nista delovni mesti tako sorodni, da bi lahko uslužbenec, o katerem je bilo govora, opravljal dvojno delo, ki je po strokovnosti povsem nasprotno. V šefa gradbišča pa zato, ker so nestrpno pričakovali, kako bo upravičil svoj predlog za tarifno postavko tega uslužbenca.

Po mučnem molku se je oglasil šef gradbišča: »Tovariš je zelo vesten, je marljiv, dela od petih zjutraj do devetih zvečer. Čez dan skrbi za stroje na gradbišču, popoldne in zvečer pa za ljudi v naselju, da imajo okusno hrano in v redu postelje.«

Direktor z odgovorom, pa čeprav je uslužbenca prav tako dobro poznal, ni bil zadovoljen. Na odgovor je le pripomnil, da je sicer vse to res, da pa nima uslužbenec za prvo delo primerne kvalifikacije in ne more biti strojni referent, da ga lahko tarifiramo samo kot upravnika naselja. Naročil je šefu, naj predlaga tarifno postavko v razponu, ki je določena za upravnika naselja.

To je šefu zaprlo sapo. Po nekaj trenutkih je samo še pripomnil, da strojnega referenta prav tako potrebuje. Sedaj pa se je oglasil še tretji, ki je mislil, da lahko pomaga rešiti to kočljivo vprašanje. Pojasnil je, da imamo v podjetju absolvirane štipendiste Gradisa, ki so dovršili strojno mojstrsko šolo in da smo jih štipendirali prav zato, da bodo zasedli mesta strojnih referentov.

Šef gradbišča ga je ošinil in mu s pogledom očital: »Kaj se pravzaprav vmešava v njegove personalne zadeve« ... In konec tega razpravljanja? Uslužbenec je dobil tarifno postavko, določeno na delovnem mestu upravnika naselja, ki pa je bila sicer nekoliko manjša, kot pa bi jo dobil, če bi bil sistemiziran na delovno mesto strojnega referenta. Šef gradbišča, pa je dobil tudi zagotovilo, da dobi ustreznega uslužbenca s potrebno strokovno izobrazbo, ki se zahteva na delovnem mestu strojnega referenta.

To je bil v resnici samo konec tega razpravljanja, toda začetek razpravljanja o uslužbencu, človeku, Gradisovcu, bivšem borcu NOV, članu ZK itd.

Šef gradbišča je prispel s to novico v svojo edinico in ko je pojasnil stališče tarifne komisije za uslužbence, UO edinice ni bil istega mnenja in je bil prepričan, da se je temu uslužbencu prav gotovo zgodila krivica. Tudi tehnični direktor ni mogel na gradbišču prepričati, da je tako prav, zato je naročil temu tretjemu, ki je predlagal, da mora biti mesto strojnega referenta samostojno in zasedeno s strokovnim uslužbencem, naj on to uredi sporazumno s šefom edinice in uslužbencem.

V razgovoru, ki sta ga imela najprej šef edinice in pisec tega članka, je bilo ugotovljeno:

Uslužbenec je bil doslej zaposlen na gradbišču kot skladiščnik, personalni referent, strojni referent in upravnik naselja. Na vseh teh delovnih mestih je bil zelo uporaben prav zato, ker je naravno nadarjen. Bil je pri svojem delu vesten, marljiv, predan delu, zanesljiv, pošten. Torej v celoti obdarjen z najboljšimi vrlinami.

Ko smo pobrskali še po njegovi preteklosti, je bilo ugotovljeno, da je dovršil šest razr. osn. šole, da se ni mogel ničesar izučiti, da je sodeloval v NOV, bil aktivni borec, da je izgubil dva brata v partizanih, da je služil v KNOJ itd. Po osvoboditvi je bil na raznih mladinskih akcijah, aktivno delal na vseh popriščih političnega dela, da so ga gnali iz akcije v akcijo in da na svoj osebni strokovni razvoj pri vsem tem, razumljivo, ni mogel niti misliti. Niti vodstvo gradbišča, ne organi samoupravljanja, ne vodstvo sindikalne podružnice, niti ne osnovna organizacija ZK nikoli niso pomislili, da bi ta mladenič, ki je bil vedno na vse pripravljen, bil povsod uporaben, že dorastel v zrelega človeka in da bo morda nekoč tudi upokojen.

Takrat pri upokojitvi pa ne bo zadostovalo potrdilo o takšnih mestih, niti ne bodo zadostovala potrdila, da je bil ta uslužbenec z najboljši osebnimi vrlinami. Manjkalo pa mu bo potrdilo, s katerim bi dokumentiral svojo kvalifikacijo.

Kot rečeno, nihče ni pomislil na tega uslužbenca kot človeka, kot Gradisovca, kot člana ZK, kateremu bi bilo nujno pomagati, da bi prišel do kvalifikacije. Med službovanjem pri Gradisu je bilo nešteto tečajev za pridobitev raznih kvalifikacij, n. pr. med drugim tudi za strojnike gradbenih strojev, kjer bi lahko prišel do kvalifikacije. Izven podjetja je možnost pridobiti znanje tudi v raznih večernih gimnazijah, Ljudski univerzi, v večerni TSŠ itd. V podjetju imamo zelo veliko možnosti v naših obratnih delavnicah, kjer bi lahko dobil praktično znanje v svoji stroki, t. j. na delovnem mestu strojnega referenta, toda tudi na to se ni nihče spomnil. On je moral prevzemati delo, kjer niso našli drugega uslužbenca, moral je voditi razne politične akcije, zato ni bilo časa, da bi mislil še na sebe.

Šefu gradbišča je bilo tudi pojasnjeno, da pravzaprav on nima prave pomoči glede strojne službe na gradbišču. Res je, da je uslužbenec zastavil vso svojo voljo in izkoristil svojo naravno nadarjenost na delovnem mestu strojnega referenta, toda prav gotovo je, da v strokovnem pogledu ta uslužbenec za to delo ni mogel ustrezati. Šef gradbišča, posebno pa vodstvo podjetja je tudi materialno in kazensko pred sodiščem odgovorno, če so na delovnih mestih zaposleni ljudje, ki nimajo za to pravilne kvalifikacije.

S temi ugotovitvami sta se strinjala šef gradbišča in uslužbenec. Zaključek te akcije, če jo lahko tako imenujemo, je naslednji:

— uslužbencu se mora dati možnost, da bo lahko privatno študiral, se vključil v neko večerno šolo in dokončal vsaj nižjo gimnazijo,

— nuditi mu je vso potrebno pomoč, da se v strojni stroki izpopolni, t. j., da pride v prakso v delavnice obratov, da položi izpit za kvalificiranega delavca. To bo lahko opravil do leta 1960,

— da se ga v tem času razreši dvojnega dela v podjetju in prav tako razreši političnih funkcij in omogoči dovolj časa za študij in strokovno izpopolnjevanje.

V 14. letih obstoja Gradisa je prav gotovo še marsikateri delavec ali uslužbenec imel podobno življenjsko pot, toda nikoli se nismo vprašali, kam pravzaprav gre njegova razvojna pot. Nujno je, da bi organi delavskega samoupravljanja, vodstva sindikalnih podružnic in osnovne partijske organizacije ter vodstva gradbišč pregledala svoj kader in v takih primerih, kot je bil tega uslužbenca, našla neko pravilno rešitev, kako dvigniti njegovo strokovnost in mu s tem omogočiti tudi boljšo bodočnost.

M. A.

Delovodja, čuvaj in tat

Iz delovodnika disciplinske komisije gradbenega vodstva Maribor

Delo disciplinske komisije ni vedno najprijetneje, ali vendar je zanimivo, saj imajo člani komisije večkrat priliko opazovati ljudi, ki skušajo prestopek omiliti, olepšati, in priče, ki si prizadevajo po simpatiji do grešnika »oprati zamorca«. Če člani disciplinske komisije opravljajo svojo dolžnost vestno in nepristransko, jih ne more iznenaditi, da jih grešniki ne gledajo lepo in da tudi njihovim simpatizerjem z obsodbo grešnika ne prirastejo k srcu.

Včasih že pred obravnavo slišimo govorice, zlasti, kadar je poklicana pred disciplinsko komisijo oseba na vodilnem položaju, češ, saj mu nič ne morejo, ne bodo si upali in podobno. Naj bodo glede članov mnenja in ugibanja taka ali drugačna, ne morejo se pritoževati zaradi pomanjkanja dela, saj delovodnik komisije zgovorno priča o obilnem delu, ki ga komisija opravlja. Tako je imela naša disciplinska komisija lani 47 javnih obravnav, na katerih je bilo kaznovanih 58 ljudi. Šest je bilo kaznovanih z odpustom iz gospodarske organizacije, 22 je bilo kaznovanih denarno v skupnem znesku 11.700 din, drugi pa na strogi javni ukor itd. Eden je bil kaznovan na povračilo potnih stroškov v znesku 2.400 din. Več ljudi so izročili v postopek rednemu sodišču, kjer je bil en član kolektiva kaznovan na povračilo škode v znesku 18.000 dinarjev.

Letos je bilo do 15. julija 12 javnih obravnav, na katerih je bilo kaznovanih 15 ljudi. Med temi so bili štirje kaznovani z odpustom, osem je bilo denarno kaznovanih v skupnem znesku 6.000 din, nekdo je moral povrniti 2.400 din za povzročeno škodo, drugi pa so dobili ali strogi javni ukor ali pa pismeni opomin. Mimo tega je komisija naznanila nekaj oseb javnemu tožilstvu.

Kakor lani tako je bilo tudi letos na javnih obravnavah nekaj ljudi zaradi pomanjkanja dokazov oproščenih.

Največje število prekrškov tvori nezakonito pridobivanje gmotne koristi. Težnja po tem ni razširjena samo med ljudmi z nizkim zaslužkom, marveč se pregreše ljudje tudi z visokimi tarifnimi postavkami, ki imajo celo svoje hiše in obdelovalno zemljo. Če so taki še delovodje, potem je vsako pisanje o sramotnosti in škodljivosti njihovega delovanja odveč.

Tako je nek delovodja po delovnem času odpeljal z gradbišča na svoj dom gradbeni les, obenem pa napisal odsotnim delavcem tako imenovane čuvajske ure. Pri izplačilu pa je od njih zahteval denar, češ da je sam stražil gradbišče. Delovodja je bil torej obenem »čuvaj« in še tat povrhu.

Disciplinska komisija je izrekla temu delovodji kazen disciplinskega odpusta, obenem pa so vso zadevo predali okrajnemu sodišču, kjer je dobil mesec dni zapora.

Drugi delovodja pa si je prisvojil nezakonito staro zidno opeko, ki je bila last investitorja in je bil denarno kaznovan.

Dosti je še raznih prekrškov, ki pa ostanejo zaradi nebudnosti članov kolektiva skriti. Omeniti je še treba, da ima precej delovodij in drugih uslužbencev na vodilnih mestih po nekaj svojih miljencev in miljenk. Delovodja na primer najame delo pri zasebniku, opravijo ga pa delavci njegovega gradbišča, levji delež zaslužka pobere pa delovodja. Pogosto se še dogaja, da jemljejo za taka privatna dela material in orodje kar z gradbišča na posodo. Koliko ga res vrnejo ...?

Taki odnosi škodujejo vsemu kolektivu, saj je delovodja že iz neke solidarnosti dolžan ščititi take delavce, ki mu včasih zrastejo tudi čez glavo. Ni treba še posebej govoriti o miljenkah. Tako se včasih dogaja, da tarifnih postavk ne določajo po merilih tarifnega pravilnika ampak po obrazu.

Da bi se taki in podobni prekrški ne dogajali več, je potrebna nenehna budnost slehernega člana kolektiva, ker lahko zlo izkoreninimo le z združenimi močmi. Zavedati se moramo namreč, da odkrijemo le manjši odstotek prekrškov in da zaradi nebudnosti, neutemeljenega strahu in neodkritosrčnosti ostane večina prekrškov skritih, kar nam samim škoduje.

Edvard Volk
predsednik disciplinske komisije

Strojnikova prisebnost

Na gradbišču v Podvelki, kjer je bilo v letošnjem letu že nekaj neprijetnosti, bi se kmalu pripetila nova nesreča, če je ne bi preprečil priseben strojnik.

Pomožni strojnik, ki je upravljal Dumper, je pustil na vrhu klanca Dumper, katerega je sicer praviloma zavrl z ročno zavoro, toda ni pretaknil ročice v menjalniku tudi v povratno brzino. V trenutku, ko se je odstranil za hip od Dumperja, je ročna zavora popustila in stroj je pričel sam brez voznika drseti po klancu navzdol. To je opazil strojnik tov. Štucin Florjan, ki je pohitel za Dumperjem, skočil za volan in ga usmeril po cesti ter zaustavil stroj. Prav gotovo je tovariš Štucin, ki je sicer strojnik enakega stroja, pokazal s tem dejanjem, da je bil zelo priseben in rešil podjetje večje materialne škode, ker bi se Dumper prav gotovo poškodoval, ko bi priletel v Dravo, ali pa kamorkoli. Nerazumljivo pa nam je, zakaj vodstvo gradbišča ni o tem obvestilo Uprave CO, da bi strojnika primerno nagradila.

Zakaj bi poslušali vedno samo slabe strani strojnikov? Pišimo in povejmo tudi o njih kaj dobrega!

M. A.

Šoštanjčani ZMAGOVALCI

V počastitev dneva vstaje in 40. obletnice KPJ je bilo ob koncu prejšnjega meseca v Šoštanju organizirano tekmovanje v orientacijskem pohodu patrulj po poti XIV. divizije združeno s tekmovanjem v streljanju na malokalibrskem strelišču v Lajšah.

Te prireditve (ki naj bi postala tradicionalna) se je udeležilo okrog štirideset ekip strelskih družin, organizacij ZB, ZVVI in Partizana.

Strelci šoštanjskega »Gradisa« so na tej prireditvi častno zastopali »Gradis«, saj so se je udeležili kar s štirimi ekipami ter si v močni konkurenci priborili prvo mesto. Priborili so si prehodni pokal in diplomo.

Ta uspeh naših strelcev jim daje še več vzpodbude za nadaljnje delo glede krepitve organizacije in dviga kvalitete strelcev. Seveda pa je potrebno še dosti požrtvovalnosti, da bi dosegli tudi v bodoče podobne uspehe.

Organizacija bi potrebovala še nekaj denarja za nakup malokalibrskega orožja in za zgraditev provizoričnega malokalibrskega strelišča.

Šoštanjskim strelcem čestitamo in jih pozivamo v nadaljnji boj, da si pribori še kakšen pokal in diplomo, čeprav jih imajo sorazmerno že kar precej, če upoštevamo, da je organizacija stara komaj leto dni.

M. O.

Udeleženci orientacijskega teka na 7 km dolgi progi v Šoštanju. člani našega kolektiva. Stoje od leve na desno: Slavko Kovač, Ivan Beč, Milan Omladič, Mehmed Hamulič, Drago Djurin, Pero Hlapčič in Franjo Šardi, Kleče pa: Anton Anderluh, Ivan Krčmar, Andreja Kovačevič, Franc Škrabl, Nikola Fajan, Ivan Boroš in Slavko Sirc

ŠPORTNI DAN GRADISA

Tako kot se drugi kolektivi mrzlično pripravljajo na Športni dan GRADISA, tako se tudi v kolektivu CO v Ljubljani z vso vnemo pripravljajo na ta dan. Zmenili smo se, da se bomo udeležili teh tekem v naslednjih panogah: streljanju, kegljanju, balinanju, nogometu in namiznem tenisu.

Ker je za ta Športni dan zelo veliko zanimanje med kolektivom in se je prijavilo zelo veliko število »športnikov«, je bilo potrebno organizirati razna predtekmovanja tako. da bomo izbrali najboljše, ki bodo zastopali naše obrate. Zdaj so izbirna tekmovanja v streljanju, kegljanju in namiznem tenisu. Zato so organizirali razne turnirje, kjer so ugotovili, da imamo v kolektivu več športnikov kot smo sprva mislili. Res pa je, da so med temi »športniki« v glavnem že starejši člani kolektiva, ki so v mlajših letih gojili šport. Mladina, kateri so pravzaprav namenjeni ti športni dnevi, pa stoji bolj ob strani in verjetno bolj misli na »rock-an-roll«. Prav gotovo pa je, da se bo ta mladina tudi zgibala, saj vidi, da se starejši športni zvezdniki, ki so nekdaj blesteli na kakršnem koli športnem polju, ne dajo ugnati v kozji rog.

Če hočemo, kot se običajno daje pred takimi dnevi, neke prognoze o favoritih, potem bi bile prognoze naslednje:

V kegljanju so prvi favoriti Jeseničani, ki imajo sindikalno moštvo, katero prav tako tekmuje v conski oz. republiški ligi. Kegljači športnega društva GRADISA, ki pravzaprav pomenijo tudi neko velesilo v kegljanju, vsaj v Ljubljani, pa so morali svoje moštvo razdeliti na dve oz. tri sindikalne podružnice. Nekaj jih je na centrali podjetja, nekaj na gradb. vodstvu Ljubljane in nekaj na CO. Verjetno bo razdelitev teh kegljačev, ki so pravzaprav asi, še bolj pripomogla k zanimivejšemu tekmovanju. Mariborski kegljači, na katere v Ljubljani prav resno računamo, pa imajo prednost »domačega kegljišča«. Kot pa slišimo, se pa tudi kegljači iz Celja ne bodo pustili odpraviti kar tako.

Favoriti v streljanju bodo verjetno strelci iz CO v Ljubljani, saj so že pri dosedanjih srečanjih z drugimi edinicami pokazali največ uspehov. Tik za petami pa jim bodo verjetno strelci iz CO Maribora, ker oni prav tako upajo na prvo mesto.

V nogometu so najverjetnejši favoriti Mariborčani, saj je že javna tajnost, da tov. Janžekovič neumorno trenira svoje moštvo. Upamo, da ne bodo to Gradisovo moštvo okrepili z »ilegalnimi Branikovci«. Tudi v ljubljanskem moštvu je tov. Mujo Ravnikar zelo aktiven pri pripravah svojega moštva, ki bo nastopilo v tej športni panogi. Verjetno ima tudi on neke tihe želje, da bi okrepil svoje moštvo s kakšnim »Krimovcem«, ker le v tem moštvu tudi nekaj šepa. Upamo pa. da bodo vsi tako pošteni in pripeljali res pristne Gradisovce na zeleno polje.

Kot slišimo, se na naši centrali precej govori, da so oni favoriti v šahu. To moštvo bo sestavljeno iz prekaljenih borcev, med njimi je tudi direktor, ki pravzaprav vsak dan šahira po šahovskem polju Gradisa. Borbe bodo prav gotovo zagrizene, saj se bo skušal marsikdo direktorju revanžirati, pa četudi le v športni disciplini.

Najbolj zagonetna so pravzaprav moštva v namiznem tenisu. Za to panogo je zelo veliko zanimanja in odkrivajo se novi talenti. Favorita tukaj ne poznamo, saj je zmaga odvisna od homogenosti moštva. Kako se bodo naše prognoze uresničile, bomo pa kmalu videli, saj ni več daleč dan, ko se bomo srečali v Mariboru.

M. A.

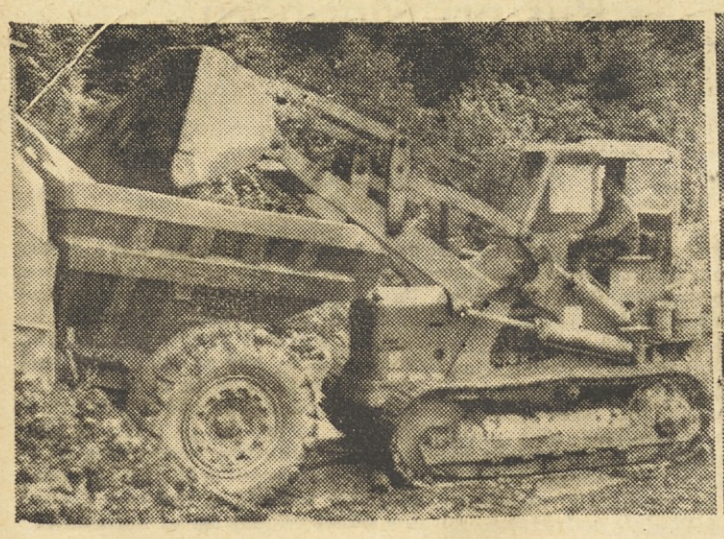

Zemeljska dela opravljajo večinoma s stroji. Tovariš Filipčič na nakladišču

Zemeljska dela so v glavnem pri kraju. Izkopati bo treba še kakih dva do tri tisoč kubikov

Franc Čerin, Franc Kmetec in Anton Leban, stari Gradisovci

GRADISOVCI NA KOBANSKEM

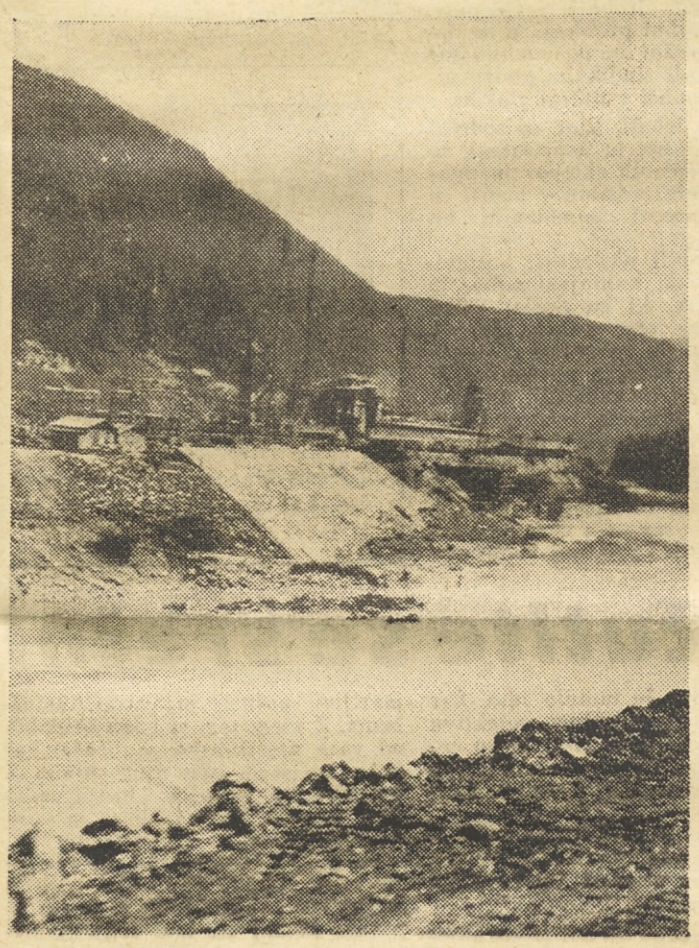

Takole zavarujejo obalo Drave

Trda noč je že bila, ko je sopihal »Korošec« — tako pravijo vlaku, ki vozi iz Maribora proti Dravogradu in Prevaljam — navzgor po dolini Drave. Po uri vožnje je zapeljal v pravo morje luči.

»Ožbolt«, je klical sprevodnik. Brez potrebe, saj vsak ve, da gradimo v Ožboltu hidrocentralo, poslednjo v sistemu elektrarn tega dela Drave. Posebna prednost takega sistema elektrarn je, da je vodna sila dosti bolje izkoriščena, saj lahko nemoteno delujejo tudi ob nizki vodi, ker se voda zbira v velikih akumulacijskih jezerih.

Tako jezero bo nastalo tudi nad hidrocentralo v Ožboltu. Seveda pa je treba nad jezom v vsej dolžini bodočega jezera zavarovati obalo, prestaviti cesto, koder se vije pod bodočo gladino jezera, graditi mostove itd. In del teh opravil je prevzelo tudi naše podjetje v skupni vrednosti 326 milijonov dinarjev. Tako so Gradisovci prišli na Kobansko, kakor pravijo tem krajem v dravski dolini, stisnjeni med Pohorje in Kozjak.

Nam so taka dela kar prav prišla. Predvidenih je bilo namreč precej zemeljskih del, ki terjajo dosti strojnega dela. Tako smo našli delo za naš strojni park poleg ceste čez trojanski klanec še v Podvelki. Dober kilometer ceste so zgradili gori pri Vuhredu in je že v prometu, dobre štiri kilometre ceste grade pa na sektorju Podvelke. Mimo tega so prevzeli še dela na zavarovanju kosa obale Drave.

Prve lopate so v Podvelki zasadili lani oktobra. Lani so tekla v glavnem le pripravljalna dela, medtem ko so začeli z gradnjo letos marca, zavarovalna dela pa so stekla maja in bodo končana do februarja prihodnjega leta. Zgradili so tudi že dva manjša mostova, razpetine 7,5 metra, predvidena pa sta še dva mosta čez Dravo, vendar zanju dela še niso izlicitirana. Bržčas se naše podjetje licitacije ne bo udeležilo, ker je rok sila kratek, naše kapacitete pa ne zadoščajo. Sicer pa je odvisno od konstrukcije mostov. Če bo montažna, bi verjetno tudi ta dela prevzeli, kolikor bi seveda na licitaciji uspeli.

Na cesti speljejo v glavnem le traso, navozijo in zvaljajo tampon ter urede robne pasove, medtem ko bo navozilo drobljenec in cesto asfaltiralo drugo podjetje. Naše podjetje je sprva sicer prevzelo ureditev celotnega spodnjega ustroja cestišča, vendar v bližini nimamo kamnolom apnenca in bi ga morali drago kupovati od omenjenega podjetja, kar bi se nam pa ne splačalo. Zato smo to raje odstopili temu podjetju. Oba bregova Drave sta iz eruptivnih kamenin in ni apnenca, ki je potreben za spodnji ustroj cestišča. Podjetje, ki so mu ta dela oddali, pa ima kamnolom apnenca v Radljah.

Rok za izvršitev del, ki smo jih prevzeli, je zadnji november. Vse kaže, da bodo vsa dela do roka opravljena, saj so že sedaj za kakih deset dni pred planom. V odstotkih izraženo so za 11 odstotkov nad planom. Ob koncu avgusta so imeli na spisku 304 delavce, po planu bi jih morali imeti pa 391. Manjkajočo delovno silo so nadomestili s stroji. Teh imajo pa več kot je po planu predvideno. Te dni so imeli v Podvelki dva nakladača, 3 valjarje, 5 dumperjev, prav toliko buldozerjev in dva kompresorja, če upoštevamo samo težko mehanizacijo. Vsi stroji pa niso iz naših Centralnih obratov, marveč imajo nekatere izposojene tudi od drugod. Naša težka mehanizacija je namreč močno izrabljena in so pogosti zastoji. »Ja, pri nas ni avto-cesta,« je dejal šef gradbišča, tovariš Kalin. »Na avtomobilski cesti si imel vse pri roki. Kar ti je manjkalo, si brž dobil, če drug ni dal, ti je preskrbel pa investitor. Tu si moramo sami pomagati in moramo včasih za kakšna popravila ali nadomestne dele skakati od Maribora do Ljubljane. Vse to pa nas včasih tudi zadrži, da dela ne napredujejo tako naglo kot bi sicer lahko.« Značaj dela pri izkopu trase je tak, da dela težka mehanizacija v skupini, če en člen stoji, se ustavijo tudi drugi stroji. Najpogosteje se je to dogajalo z buldozerji, ki so ključni stroji pri takih delih. Če buldozer stoji, stoji tudi nakladač in dumperja.

»Glede zemeljskih del smo v glavnem že pri kraju,« je dejal šef gradbišča. »Izkopati moramo še kakih dva do tri tisoč kubikov materiala Sicer pa je zemeljskih del več kot so sprva predvidevali. Vsega skupaj je bilo predvidenih 71 tisoč kubičnih metrov izkopov. Ti pa so že doslej narasli na 79 tisoč kubičnih metrov.«

Da so toliko pred planom, konec koncev ni samo njihova zasluga. Sprva so namreč predvidevali, da je teren močno skalnat in da bo treba dosti minirati. Ko pa so teren odkrili, so videli, da le ni tako skalnat, ampak, da sestoji hrib v glavnem iz materiala, ki ga je v letih nanesla voda s hriba. To povzroča pa spet druge vrste težav, saj se jim je na nekem odseku hrib posul in je plaz zasul tudi spodnjo cesto. Ko smo že pri težavah, omenimo še to, da jim je vreme precej nagajalo. Spomladi in še poleti je bilo dolgotrajno deževje, da stroji niso mogli delati, ker se je teren pogrezal. Ker pa so z zemeljskimi deli v glavnem pri kraju, jim vreme v bodoče ne bo povzročalo več toliko preglavic, da bi del ne mogli do roka opraviti. Tako so vsaj prepričani.

No, sprva so bile težave, ker jim je manjkalo mehanizacije. Težave druge vrste so finančne. Pravijo namreč, da jih amortizacija strojev močno nese. Predračuni so zastavljeni po lanskih cenah, letos pa so za mehanizacijo uveljavljene nove cene, ki so precej višje ko lanske, vendar so polletje kljub temu kar zadovoljivo finančno zaključili. Dosegli so namreč dohodek, ki je višji od sicer nizkega Gradisovega povprečja.

»Še težave? V glavnem bi bile vse,« pravijo na gradbišču. »Tampon moramo voziti po tri in pol kilometre daleč. Zato nam manjka prevoznih sredstev. Na Trojane smo poslali en nakladač, ki nam sedaj manjka. Obljubili so nam, da ga bodo kmalu vrnili. Sicer pa ...«

Da, s kolektivom so bile tudi težave. O tem smo že pisali v Gradisovem vestniku. Šlo je namreč za odhod okrog 60 delavcev z gradbišča. Sami priznajo, da so bile napake v izračunu zaslužkov, vendar menijo, da stvar ni tako huda, saj se po njihovem mnenju take stvari vedno dogajajo. V akord imajo oddanih 60% del in te morajo izračunati v dveh dneh. Ni čuda, pravijo, da se pri katerem tudi zmotijo. Vsa stvar pa se poravna naslednje mesece, saj se storitev tako obračuna kumulativno. Če je nekdo dobil ta mesec premalo, dobi pa drug mesec zato več. To ni nič novega v gradbeništvu, pravijo.

Seveda je to rečeno bolj v opravičilo, saj se ni moč sprijazniti s tem, da bi zaslužki ne bili sproti točno obračunani. Vsak delavec hoče imeti sproti plačano, kar zasluži in se ne more zanesti na to, kaj bo dobil naslednji mesec. Glede tega že mora biti red in je konec koncev bolje, če se izplačilo obračuna za kakšen dan zakasni. Delavec laže razume in laže počaka kot pa, da je slabe volje in ima občutek, da so mu pritrgali zaslužek.

Sami sodijo, da se razmere v kolektivu izboljšujejo in da bodo imeli odslej »zlati mir«. Člani sindikata so vsi, ker poberejo članarino pri izplačilu, članov Zveze komunistov je pa dvajset, kar je v primerjavi z drugimi gradbišči kar precej. Vendar bi težko trdili, da imajo položaj povsem v svojih rokah in da vedno prevladajo v kolektivu najpozitivnejše sile. To se je pokazalo ob več priložnostih, ko so celo komunisti nasedli raznim nezdravim težnjam in niso n. pr. povsem razumeli, da zahteva proizvodnja trdnejšo delovno disciplino.

Na vratih pisarne komunale n. pr. je nabit tale »urnik« delitve obrokov hrane: zajtrk od 5,30 do 7. kosilo od 12. do 14., večerja od 18. do 20. Delovni čas pa traja od šestih zjutraj do poldne, nato je uro premora in spet od ene popoldne do šestih zvečer. Ob sobotah delajo le od sedmih do dveh. Že iz tega je videti, da se delovni čas ne sklada povsem z delitvijo obrokov hrane. Rekli so sicer, da je ostal ta »vozni red« še iz zimskih časov, vendar je bila tisti dan menza nekaj minut čez šesto zjutraj še kar precej polna. Res je, da za akordante delovni čas ni tako važen, dve petini del je pa vendarle v režiji in je potem težko kontrolirati ali so tudi taki delavci točno ob šestih zjutraj na delovnem mestu. Delovna disciplina pa najbrž tudi sicer ni preveč trdna. Srečali smo enega izmed delavcev, ki se je ob belem dnevu kar precej majal v naselju, drugega smo našli v gostilni, ki tudi ni kazal znakov, da je pripravljen nadaljevati delo ...

Konec koncev se pa da to tudi razumeti. Vino imajo v obeh gostilnah zares odlično. (To sem sam preskusil.) Točijo pristni muškatni silvanec, ki se sveti kot čisto zlato. Pravijo, da imajo tudi v kantini odlično vino. Gostilni sta pravzaprav tudi edina zabava, ki jo imajo ti ljudje v kraju, ki je bogu čisto za hrbtom. Televizija ne seže v dolino, kino igra le enkrat na teden in še to v majhni dvorani, da Gradisovci najbrž niti na vrsto ne pridejo in tako ostanejo karte in gostilna. Pri prazni mizi pa tudi ne moraš sedeti. In če človek pomisli, da so med njimi ljudje, ki že leta in leta delajo samo na terenu, ki si tudi žele, da bi živeli kdaj v urejenejših razmerah, jim tega ne kaže šteti v zlo. Dvomim, če bi bil kdo drug v takem kraju kaj drugačen. Gradisovci v Podvelki pravijo, da so vsak čas pripravljeni zamenjati s komer koli iz Ljubljane, naj še on preskusi, kakšno je življenje na terenu, pa bo brž na lastni koži spremenil mnenje o zabavi, kolikor si jo morejo terenci po delu privoščiti. Res je pa tudi, da »zabava« ne sme na škodo delovne discipline. Če kaj, potem jim lahko očitamo samo to, da se tega najbrž ne zavedajo povsem. Plan presegajo, finančno dobro stoje in delo bo — kot sami trdno zatrjujejo — do roka napravljeno. To je, pa tudi ni vse.

V. J.

Predsednik sindikalne podružnice, šef gradbišča in predsednik upravnega odbora gradbišča

Po dolgem trudu je centralni arhiv vendarle urejen

Uganite, na katerem gradbišču je arhiv tako vzorno zložen!

Naš centralni arhiv

V preteklem mesecu se je v naši centrali dokončala ureditev centralnega arhiva in je sedaj urejen ves arhiv od začetka poslovanja našega podjetja do vključno leta 1958.

V arhivu je sedaj skrbno izbrana vsa važno potrebna dokumentacija vseh oddelkov centrale in od vseh bivših naših gradbišč ter še preostali arhiv od svoječasno prevzetih nacionaliziranih gradbenih podjetij, Dedek, Dukič, Obnova, Slograd, Stavbna družba, Sittler in drugih.

Pri urejevanju arhiva so pregledali in sortirali približno 45.000 kg raznih spisov, izpraznili več kot 2000 registratorjev in nad 4000 raznih map in ovitkov. Skupno pa so poslali »Odpadu« več kot 25.000 kg.

Sedaj je večina arhiva spravljenega v lesenih ličnih zabojčkih oz. predalčkih, vse urejeno po gradbiščih po oddelkih in po letih, tako da kljub veliki obsežnosti arhive — prostor se sicer nahaja v kleti, je pa dolg 30 m in širok 4 m — lahko takoj najdeš vsak spis.

Največ dela in truda je bilo pri urejevanju arhiva, ki so ga oddala razna naša razpuščena gradbišča, medtem ko oddajajo oddelki naše centrale lepo urejen arhiv. Nekatera bivša naša gradbišča so pa ob likvidaciji oddala takšen arhiv, da se lahko trdi, da to ni bil več arhiv, ampak kupčki zmečkanega papirja, natrpanega v težkih zabojih. Na registratorjih in neštetih raznih zavitkih — dostikrat z močno zarjavelo žico skupaj zvezano, ni bilo nikakih označb ali največkrat le samo površno napisano kot: razni spisi, dopisi, dobavnice itd. Na stotinah mapah je bilo češče s prav lepo okrašenimi črkami napisano n. pr. došla pošta, ali prejeto, odposlano, razno itd. brez kakršnekoli druge točnejše označbe, navadno je bilo v teh neštetih mapah vse pomešano; dopisi, računi, zapisniki, dobavnice itd.

Zato so morali vse take spise najprej sortirati po oddelkih, vsebini in po datumih in šele potem vezati. Vse to je dalo mnogo nepotrebnega dela in so samo v letu 1958 porabili za pravilno ureditev približno 5000 ur.

Na plačilnih seznamih niso vedno označeni osnovni podatki, n. pr. levo zgoraj označba gradbišča, na sredini datum, leto in mesec, tudi osebni listi se ponekod zelo površno vodijo, ni napisana letnica, ne dan vstopa ali izstopa, ne rojstni podatki pa tudi delovne dni in ure ter zaslužki so včasih zelo površno vpisovali ali pa s tako slabim svinčnikom, da je komaj še vidno in se čez leta še to izbriše.

Matične knjige, osebne liste in plačilne sezname je treba hraniti v arhivu več kot 10 let. Vedeti je namreč treba, da je bilo pri našem velikem podjetju zaposlenih več kot 30.000 delavcev in uslužbencev, upoštevajoč vse prihode in odhode in da zahtevajo ustanove in posamezniki stalno največ podatkov od centrale oz. iz centralnega arhiva, zaradi pokojnin in raznih prevedb ter je treba dajati podatke tudi za 10 let nazaj; za delovne dobe, za zaslužke pa po 3 leta. Zato je nujno potrebno vse zgoraj navedene listine, zlasti pa osebne liste v redu voditi, da ne bodo naši delavci in uslužbenci, ko bodo odhajali v pokoj utrpeli kakšne škode pri pokojninah, kar se lahko zgodi zaradi nepravilnih podatkov.

Mnogo je še drugih pomanjkljivosti, ki jih pa zaradi obširnosti ne bomo navajali, pripomnili bi le še, da je pri prevzemanju arhiva, čestokrat opaziti veliko nepotrebno trošenje ali bolje povedano »potrata« pisarniškega materiala. Dostikrat najdeš po raznih mapah liste boljšega pisemskega papirja, ki je več ali manj popisan z raznimi nevažnimi zapiski računanja, skiciranja itd. Ali pa najdeš debelejše črtane knjige, ki stanejo več sto dinarjev in so popisane le na nekaj straneh, potem pa odvržene v arhiv. Kazno je, da so bile morebiti nepremišljeno ali napačno nastavljene oz. začete. Prav tako so tudi razne tiskovine, karbon in indigo papirje čestokrat zelo površno uporabljali in še dobre zavrgli. Nadalje najdeš delovodne knjige po 500 strani, ki so popisane le na nekaj straneh ob koncu leta. Namesto da bi za nekaj dni vložili še nekaj listov, začno kar novo knjigo in tako ostane skoraj prazna v arhivu. Taka delovna knjiga pa stane danes 900 dinarjev.

Podobno je z raznimi evidenčnimi karticami. Ker so jih morda nepravilno izpolnili, so jih kar zavrgli in nastavili nove. Potrebno bi bilo polagati tudi na to več pozornosti, kako se gospodari s pisarniškim materialom, za katerega izdajo med letom več sto tisoč dinarjev.

Za boljšo ureditev arhiva po naših edinicah oz. gradbiščih in oddaje v centr. arhiv predlagamo naslednje:

Pri edinicah naj malo bolj pazijo na arhiv in ga tudi tako uredijo, kot je potrebno za dobro očuvanje in shranitev posebno važnih spisov, kot so razne pogodbe, zlasti pogodbe o raznih odškodninah pri gradnji cest, pogodbe z raznimi prevozniki itd., ker jih pozneje v pravnih sporih nujno potrebujemo.

Prenehajmo s shranjevanjem raznih dopisov, zapisnikov itd. po neštetih mapah in ovitkih, katerih je včasih po več sto. V mapah naj bodo le tekoči nerešeni spisi, vse ostalo naj se shrani v registratorje, na katerih mora biti označena edinica, oddelek, leto in pa vsebina n. pr. tajništvo, komerciala, tehn. oddelek, komunala ali DUR itd.; kot vsebina pa došli ali odposl. dopisi, došli ali odposl, računi, obremenilne note, pogodbe, zapisniki komisijski, zapisniki sej DS in UO, vse pa urejeno po datumih ali št. ali pa po abecedi.

V centralnem arhivu je sedaj več sto praznih, še prav dobro ohranjenih registratorjev odveč, vsi so popravljeni, opremljeni z novimi etiketami in če jih edinice nimajo dovolj, naj jih naročijo. Če bi bilo premalo registratorjev za vse edinice in za vsa leta, pa se napravijo za vsa prejšnja leta zavitki z dobrim ovojnim papirjem, povezani z motvozom — ne z debelo odpadno žico. V teh zavitkih naj bo arhiv za vsak oddelek posebej, kot je navedno pri registratorjih, in prav tako točno označena vsebina. Dnevniki (journali), finančne in materialne kartice naj bodo označene s štampiljko edinice in letnico, to vsaj na vsaki deseti ali dvajseti ter skupaj povezane po kontnih številkah. V centralnem arhivu je sedaj zelo veliko kartic brez vsake označbe, od katere edinice in od katerega leta so, tako da ne moremo vedeti, kam spadajo.

Kopije naročilnic, prejemnic in dobavnic, posamezne in druge, ki ostanejo v blokih, naj bodo povezane vsaj po letih in jih ne oddajajte razsute v arhiv.

Vse nevažne spise, razne računske listke, nevažne sezname od DUR itd., kar pač ne kaže shraniti v centralnem arhivu, povežite v zavitke in označite »za Odpad« in prodajte.

Pri tako velikem podjetju, kot je »Gradis«, je nujno potrebno, da je tudi arhiv v centrali kot na naših gradbiščih in drugih obratih tako urejen kot je to potrebno in predpisano po uredbah oz. odločbah Ur. l. FLRJ št. 83, l. 1949, in št. 8 v l. 1952, in po naši okrožnici štv. 242, od 27. I. 1958. Posebno skrb in vestnost pri odlaganju raznih dopisov, pogodb in zapisnikov, pa naj polagajo tov. tajnice po naših oddelkih, obratih in gradbiščih, za kar jim bo naš arhivar na centrali hvaležen, ker mu bo s tem prihranjeno mnogo nepotrebnega dela, nevšečnosti in včasih tudi upravičene jeze.

Brez besed

Iz Ruš pri Mariboru

ZDRAVLJENJE RAZMER V MENZI

Delo v naši sindikalni podružnici je dokaj razgibano. To je razvidno iz raznih sestankov, kjer se veliko razpravlja in odloča.

Eden izmed takih pomembnih sestankov je bil te dni v Rušah. Razpravljali so predvsem o menzi in o komunalnih zadevah. Sami člani kolektiva teh problemov niso mogli rešiti, upravnik pa tudi ni kazal zanimanja za to. Primorani so bili obrniti se na sindikalni pododbor, ta pa na sindikalno podružnico, da jim glede tega pomaga. Sindikalna podružnica pa je nekaj časa oklevala s sklicanjem sestanka. Nekateri odborniki so bili namreč na dopustu, mimo tega pa je bilo treba tudi preveriti, ali je vse res, kar pripovedujejo.

Po podatkih sindikalne podružnice se je ugotovilo, da je le res, kar kolektiv trdi. Na sestanku so razpravljali o naslednjih vprašanjih; pravilna delitev prehrane, čistoča kuhinje in osebja ter sob in kuhinje, odnos upravnika naselja do delavcev, delo upravnika, njegova vestnost, agilnost in poštenost, nepravilna delitev blokov za hrano, nepravilna sestava jedilnega lista, kvaliteta in količina hrane in še mnogo drugih drobnih problemov.

Da, res drobni problemi, a za delavca zelo važni in pomembni, saj so jih napisali sindikalni podružnici, da jih priobči v našem glasilu.

Po daljši debati, kjer so sodelovali vsi prizadeti in neprizadeti, so prišli do določenih sklepov in upajo, da se bodo razmere v menzi in komunali precej spremenile na boljše.

Sklepi so bili naslednji: postavili so petčlanski kuhinjski odbor iz vrst delavcev, ki ga doslej niso imeli. Naloga tega odbora je, da nadzira in skrbi za redno poslovanje v menzi. Starega upravnika je treba razrešiti in namestiti novega. Jedilni list, količino prehranbenih artiklov je treba sestaviti za teden dni naprej in razobesiti na vidnem mestu. Prehrano je treba količinsko in kakovostno izboljšati, v kolikor je to mogoče po istih cenah. Mimo tega so izrazili željo, naj bi premestili v Ruše vsaj enega člana delavskega sveta ali upravnega odbora, da bi bila povezanost med gradbiščem in gradbenim vodstvom tesnejša. V sobah je treba vzdrževati večji red, za kar so odgovorni tudi sami stanovalci. V ta namen je treba tudi sedanji personal zamenjati. Sklenili so še, da je treba urediti tudi vsa stranišča. Razen tega so se v razpravi pogovorili tudi o dokaj pogostih krajah, o slabi storilnosti ter iskali rešitve na ta vprašanja.

Vsi so občutili močno olajšanje po sestanku in je upati, da so mnogo dosegli, če bodo vse zamisli tudi uresničili. Kolektiv si želi še takšnih sestankov, saj je videti, da se da z dobro voljo vse stvari urediti.

Pripomba sindikalne podružnice: Sestanek je bil zares dober. Razprava je bila konkretna in nepristranska. Predvsem je treba omeniti delovodjo Kodriča, ki je z vzgojnimi in konkretnimi pripombami precej pripomogel k izboljšanju vzdušja. Res je pa tudi, da bi moralo vodstvo gradbišča te stvari, ki so tiščale delavce, že samo prej videti in jih tudi urediti ter ne čakati, da se zaostre tako daleč, da je treba zaradi njih sklicati poseben sestanek.

Lo-Jo

Tovariš Lipovec pa le ni tako črn kot ga nekateri slikajo

Počutite se srečni

Prav te dni je minulo leto, kar so se zaposlili v našem kolektivu naši najmlajši sodelavci. In to tovarišica Milka **Lepej**, tovariš Rajko Pernek in tovarišica Karolina **Kermavc**.

Prispeli so iz ekonomske srednje šole. Življenjske razmere so terjale, da predčasno zapuste šolske klopi in se zaposle.

Dobro se jih še spominjamo, kako nervozno in s strahom so izvrševali prva knjiženja v finančnem oddelku, kako nerodno in togo je bilo izračunavanje plač po mezdnih listah, nič manj prijetno ni bilo iskanje in urejevanje kartic v strojni službi. Vsak je dobil za začetek primerno delo, da pokaže svoje znanje, sposobnost in disciplino.

Preizkušnjo so prestali vsi več ali manj uspešno. Kolektiv jih je sprejel v svojo sredo. Danes so vsi trije enaki najstarejšim v kolektivu.

V vzpodbudo jim še moramo reči, naj se še nadalje trudijo in izpopolnjujejo svoje znanje, da so marljivi, pošteni in vestni uslužbenci. Z vsem tem si bodo pridobili od vseh vsestransko zaupanje, kar bo v korist in čast njim samim, a kolektiv bo na njih brezdvomno zelo ponosen kot na dobre in vestne uslužbence.

Te dni so tudi praznovali vsi trije svoj rojstni dan. Vsi trije v najlepšem cvetu mladosti, saj so izpolnili komaj 19. leto svojega življenja.

Kolektiv nameščencev in sodelavci uprave gradbenega vodstva Gradis Maribor jim ob tej priložnosti iskreno čestita.

Lo-Jo

Komisije za nagrajevanje zaključujejo delo

Po podatkih, ki jih prejema centralna tarifna komisija za nagrajevanje, po vseh edinicah burno zasledujejo delo komisij in podkomisij. Kako ne, saj vsaka ocenjena točka pomeni dinar več ali manj.

Centralna komisija je imela že več sej. Tako je na zadnji seji določila kvoto točk posameznim edinicam.

Pri točkovanju edinic so upoštevali tale merila:

1. Finančni uspeh	20 točk
2. Procent del v akordu	20 točk
3. Produktivnost dela	18 točk
4. Terminsko izvrševanje nalog	10 točk
5. Izostanki (čim manj izostankov, tem več točk)	5 točk
6. Tehnični in organizacijski napredek	8 točk
7. Skrb za kadre (vzgoja vajencev)	6 točk
8. Skrb za izboljšanje življenjskih prilik in pogojev delavcev	5 točk
9. Izkoriščanje mehaniz.	8 točk
Skupaj dosegljivih točk	100

Po rezultatih ocenjevanja so določili povprečno število točk na upravičenca: Ljubljana 12,9, Maribor 10,5, Celje 11,2, Koper 12,6, Jesenice 14, Podvelka 12,6, Trojane 12,9, Ravne 12,6 Zalog 11,9 Centralni obrati in Škofja Loka 12 in obrat gradbenih polizdelkov 11 točk na upravičenca.

Komisije nadaljujejo z delom.

STROKOVNI KOTIČEK

SEPARACIJE gradbenega materiala v Avstriji in Zah. Nemčiji

Od firme Schenk sem odšel na prakso k firmi IBAG — Neustadt. Tu izdelujejo prav tako stroje in naprave za nemško gradbeno industrijo in za inozemstvo. Po naročilu izdelujejo naprave za proizvodnjo gramoza in betona, v katere vgrajujejo svoje tipske izdelke. Razen separacij in betonarn (Sawo-Anlage) izdeluje to podjetje še prevozne mešalcev na avtomobilih in vse vrste drobilcev.

Omogočili so mi ogled nekaterih separacij, ki jih je opremila firma IBAG, ter jih v nadaljnjem opisujem:

Separacije Hermann Peter — Freistadt

Separacija dobiva material v rokavu Rena. Na posebnem splavu se nahaja portalni žerjav z grabalom, ki naklada material na vlačilce. Motorni čoln transportira ta material dalje do separacije, ki je 3 km od mesta izkopa.

Material iztovarjajo pod mostnim žerjavom. Ta ga dviga z grabalom (1 m³) in ga spušča v silos, pod katerim se nahaja nihajoči dodelilec. Ta dodaja material na 60 m dolg transportni trak, od tod teče na razdelilec nad vibrirnimi siti. Tehnološki proces se odvija po vertikali. Frakcije te separacije se menjajo po potrebi naročnikov. Zato so tudi sita taka, da je možna zamenjava mrež v najkrajšem času. Najmanjšo frakcijo 0.1 do 2 mm daje polž dehidratov, vse naslednje pa dajejo sita. Najdebelejše frakcije padajo od vrha do spodnjega silosa in od tu v drobilec. Elevator in sita tvorijo drugo grupo separacije za ta drobljenec, ki se ne meša z naravnimi frakcijami.

Celotna nosilna konstrukcija je zaprta, ves material je deponiran v lesenih silosih. Kapaciteta separacije znaša 1200 m³ v dveh imenah. Zaposlena sta le dva delavca, in sicer dela eden na žerjavu za razkladanje, drugi pa pri tresilnih sitih. Poleg tega ima ta seperacija zaposlenih še 6 ključavničarjev za remontna dela in ljudi na vlačilcih.

To je najboljša, enostavna separacija, ki sem jo videl v Nemčiji. Brez Rheax naprave, z dvema polžastima dehidratorjema, štirimi dvoetažnimi siti, dvema drobilcema, elevatorjem in transportnimi trakovi deluje brezhibno z zavidljivo kapaciteto.

Porphyrwerk August Peter — Baden-Baden

To je združen kamnolom in separacija. Pripravljajo material za cestišče in aerodrome. Del drobljenca odvažajo naravnost na gradbišča, medtem ko uporabljajo drugi del kar tam za potrebe asfaltne baze. Kapaciteta kamnoloma v dveh izmenah znaša 1000 m³ dnevno. Izvrtine za miniranje (dolžine do 12 metrov in premera 10 cm) vrtajo v horizontali in vertikali s pnevmatskimi kladivi belgijskega izvora, ki so podobni ameriškim. V kamnolomu je postavljena kompresorska postaja za 8 m³ zraka na minuto. Del kamenja odvažajo na gradbišča s kiperji, medtem ko prevažajo drugi del na separacijo z dumperji. Separacija je na robu kamnoloma. V ravni tal kamnoloma so štiri silosi, vsak s po 500 m³ vsebine. Prvi služi kot silos za kamenje, ostali trije pa za že drobljen frakcioniran material.

Izpod prvega silosa teče kamenje po 1000 milimetrskem transporterju firme IBAG, ki ima jeklene plošče. Od tu pada v čeljustni drobilec 1000/800, teže 28 ton, ki ga drobi in spušča po drči na transportni trak. Ta nosi material na viseča sita s krožnim gibanjem ekscentra. Od tu pada na krožne drobilce in nadaljnja sita, brez vsakega pranja. Iz silosov odvažajo del materiala v vzporedne zgornje, že prej omenjene tri silose, drugi del pa direktno na gradbišča in tretji del frakcije od 0 do 10 v asfaltno bazo.

Ves notranji transport je urejen z gumastimi trakovi in drčami. Separacija je lesena in zaprta. Asfaltna baza, ki je prav tam, ima tele stroje in naprave:

1. sušilni boben za drobljenec, kapacitete 12 m³/h
2. ciklon,
3. peč za topljenje asfaltne smole,
4. horizontalni prisilni mešalec.

Vsi stroji za napravo asfalta so izdelek Alfelder Eisenwerke, Carl Heisse.

Separacija pri Strassburgu

Tudi ta separacija dobiva material iz Rena. Njena kapaciteta znaša 850 m³ na dan. Separacija je popolnoma odprta, pod streho je edino komandni most. Njena posebnost so izredno dolgi (1200 m) transportni trakovi, ki tečejo ob vstopu na separacijo sâmo v radiusu po vertikali. Ta separacija nima polžastih dehidratorjev, pač pa dve usedalni počevinasti posodi. Frakcija od 0 do 3 se polni v silola izmenično. Medtem ko se prvi prazni, se drugi polni in dehidrira. Poleg žlebov ob vrhu teh silosov so v njih speljane po plašču tudi štiri perforirane cevi, ki služijo za odvajanje vode v nižjih plasteh. Pod usedalniki so nameščeni transportni trakovi, ki transportirajo material na obalo, na vlačilce.

Z ogledom teh separacij in tovarne IBAG sem zaključil prakso pri tem podjetju. Naslednjo prakso sem opravil pri firmi Wacker v Münchenu. Ker je to podjetje že več ali manj poznano vsakemu gradbeniku po svojih izdelkih, ga ne bom opisoval. Omenil bi le stroj, kateri je obratoval s pomočjo njihovih vibratorjev na reki Lech za betoniranje poševnih obal pred jezom hidrocentrale na navedeni reki. Naslednja skica naj ponazori uporabo in izvedbo tega stroja brez nadaljnjega tehničnega opisovanja.

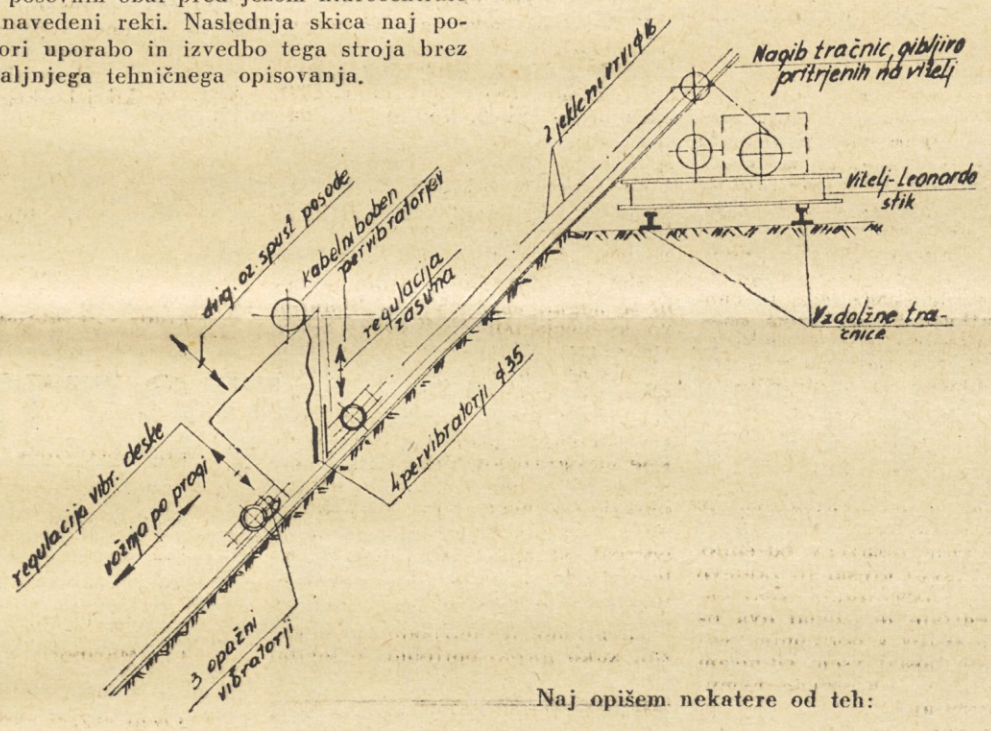

Naj opišem nekatere od teh:

Firma Huther, Behtheim b. Worms

To podjetje proizvaja stroje in naprave za pripravo asfaltnih mešanic ter stroje za napravo asfaltnih cestišč. Pri Karlsruhe sem si ogledal neko takšno asfaltno bazo, katere položaj prikazujem s skico. Kapaciteta te baze znaša 60 m³/h.

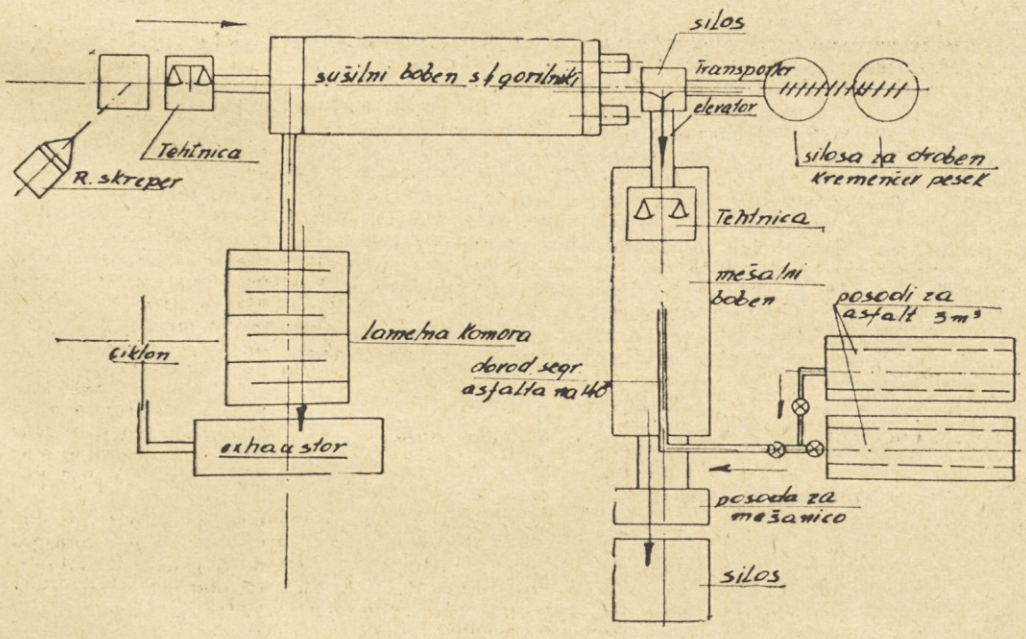

Delovanje sušilnega bobna je popolnoma avtomatsko. Transport materiala do bobna se opravlja s pomočjo skreperja in gumastega traku. Vse štiri gorilce v zadnji steni je možno regulirati glede na vlažnost materiala. Sekundarni zrak dovajajo s pomočjo ventilatorjev, ki jih je prav toliko kot šob. V mešalnem bobnu je mogoče mešati zrna do 100 mm. Sposoben je za mešanje z vsemi vezalnimi sredstvi v vročem in hladnem postopku. Tehtanje in doziranje materiala je avtomatsko s pomočjo stisnjenega zraka. Vezalno sredstvo se dodaja preko vbrizgalnih šob. Posode z asfaltom je moč kupiti v trgovinah. Na te je potrebno priključiti le cevovod, ki drži do vbrizgalnih šob. Te posode so izvedene kot plamenocevni kotel. Priključiti je le šobe za nafto, s pomočjo katere se segreva smola in s tem ustvarja tudi potrebni pritisk za vbrizgavanje.

Podjetje Siebtechnik GmbH — Mülheim (Ruhr)

To je manjše kovinsko podjetje, ki dela v kooperaciji s podjetji za proizvodnjo mrež. Izdelujejo vse stroje za opremo separacij, kakor tudi celotna jeklena ogrodja za te separacije, ki so vse odprtega tipa. Pri tej firmi sem imel možnost ogledati si najmodernejšo separacijo v Nemčiji (pri Düsseldorfu). Večina separacij od Kölna pa do Essena so zgrajene v zadnjih letih in jih je opremilo to podjetje.

Rheinkies und Sandbaggerei GmbH Lohheide Kreis Moers

Gramoz se nahaja v plasteh do globine 25 m. Tega zajemajo iz umetnega jezera s plavajočim bagrom na grabalo. Kapaciteta bagra kakor vse separacije znaša 100 m³/h. Od bagra transportirajo gramoz na zgornje sito, ki odvaja krogle nad 60 mm. Material, ki pade skozi to sito, teče v kovinska silosa za naravne frakcije, ali pa pada na drugo skupino sit [illegible] se deli še naprej v frakcije 0—3, 3—7, 7—15, 15—30, 30—X.

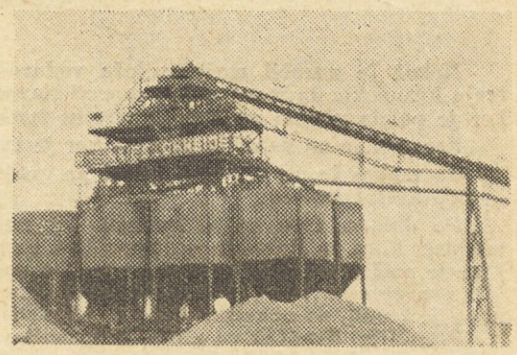

Transport materiala je prilično dolg, saj znaša transportna dolžina 650 m trakov od bagra pa do prvega sita. Potrebna moč za pogon teh trakov znaša 70 kW. Separacija je postrojena vertikalno in popolnoma odprta. V seriji po dva je postavljenih osem kovinskih silosov; vsak kapacitete po 200 m³. Silosi so napravljeni tako, da imajo ob zgornjem robu žleb, po katerem odteka voda, ko so polni gramoza. V notranjosti so položene štiri vertikalne cevi. Te so navrtane in iz stožčastega dela silosa speljane v noge. Noge iz cevi služijo za končni odvod vode.

Pralne prhe nad siti so izdelane tako, da so nad cevi pritrjeni posebni zasloni, ki razprše vodo iz cevi 1¼" preko izvrtin ϕ = 8. Granulacija je tako ugodna, da je potrebno zgornje sito perf. ϕ 60 poganjati le od časa do časa. Kadar so silosi polni naravne mešanice, se preusmeri tok gramoza pod trakom iz sita z luknjami premera 60 na sito perforacije 40. Pod tem sitom so nameščena nadaljnja, vsa enoetažna sita za prej navedene frakcije. Polžastega dehidratorja ta separacija nima, pač pa samo dva usedalna silosa za frakcijo 0—3. Tudi drobilca ta separacija nima. Material se odvaža izpod železnih silosov s kamioni.

Separacija na gradbišču novega pristanišča Standard Oil na reki Ren pri Kölnu

Separacija dobiva material iz izkopa bodočega pristanišča, ki bo v neposredni bližini reke Ren. Kapaciteta separacije znaša do 80 m³/h, material pa uporabljajo na gradbiščih v bližnji okolici. Sama separacija je podobna onim prejšnjim: leseno ogrodje z dvema silosoma za material od 0—3 mm. Na ogrodju je dvoetažno sito. Vse ostale granulacije so deponirane na prostem. Posebnost pri tej separaciji je plavajoči bager in prečne dozirne naprave. Transportni trakovi, dolžine okrog 350 m, omogočajo nakladanje na poljubnem mestu s pomočjo teh prevoznih dozornih naprav. Te tvorijo silos, pod katerim se nahaja nihajoči segment. Silos z dozatorjem je zelo lahak, tako da ga je mogoče pomikati po vsej dolžini transportnih trakov. Premik se izvrši tako, da ga dvigne bager goseničar ter prenese na mesto, kjer nameravajo izkopavati.

V izkopu pristanišča so trije bagri, od katerih sta dva goseničarja in en plavajoči bager. Njegova jeklena konstrukcija je postavljena na plavajočo posodo. Na konstrukciji se nahaja ročični žerjav, katerega višina polnostene ročice znaša okrog 8 m. Žerjav odlaga gramoz z grabalom na drčo, od tu pa pada na tresilno sito na plavajočem bagru. Ves material nad 60 mm pada ponovno na dno izkopa, medtem ko se material pod 60 mm transportira iz bagra s transportnim trakom.

(Konec prihodnjič)

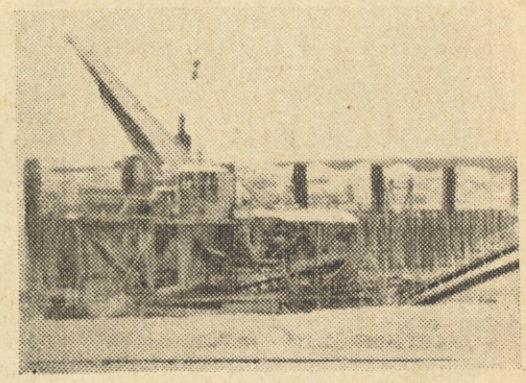

IZPOLNJENO NAROČILO

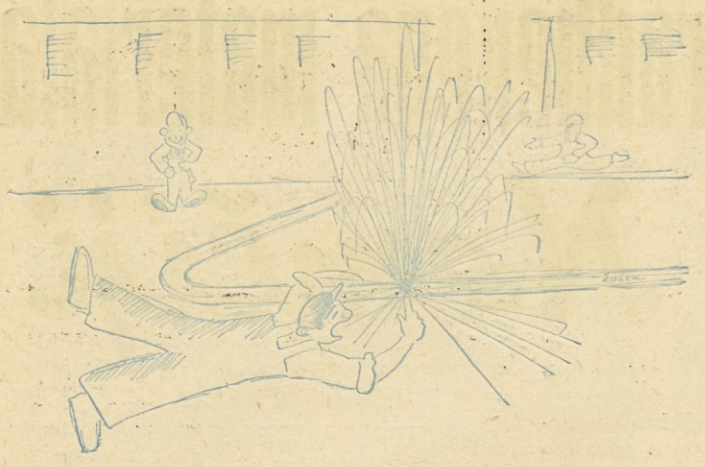

Nekoč je naročil mojster Jože vodovodnemu instalaterju Frančeku, da mora nujno zapreti glavni ventil (zasuu), ker je počila glavna vodovodna cev in močno pušča vodo.

Franček je na naročilo pozabil, ker je zvonilo k malici.

Po malici je šel Franček zopet na svoje prvotno delo — popravljat mešalca.

Po dolgem času se je spomnil na naročilo svojega mojstra, hitro je stekel in ves zasopljen pritekel na mesto, kjer je počila cev. Na mestu, kjer je bila počena cev, je že bila pravcata povodenj. Ob počeni cevi je že našel mojstra, ki se je trudil, da nekoliko zatolče razpoklino na cevi.

Pozabljivi Franček pa globoko in močno sopiha in pravi sam za sebe: »Hvala bogu, da še voda teče, bom vsaj naročilo izpolnil in zaprl ventil.«

Mi-ka

MED FUNKCIONARJI

Sindikalni poverjenik: »Veste tovariš predsednik, ti novi delavci pa niso mnogo prida. Nekaj dni so z mano že na delu, pa večno klepetajo — vedno si razlagajo, koliko in kako bi morali delati. Jaz bi rad vedel, koliko bodo dosegli normo — koliko bodo zaslužili?«

Predsednik podružnice sindikata: »S kom pa toliko klepetajo kot praviš — med sabo?«

Sindikalni poverjenik: »Ah to, med sabo ravno ne — — z mano...«

Mi-ka

GRADISOV HUMOR

SODOBNA

Prvi — »Janez, jaz mislim, da si dobil previsoko tarifno postavko.«

Drugi — »Ah, bodi tiho, ali je tebi kdaj preveč — kaj si mi nevoščljiv?«

Prvi — »To ravno ne, samo tako pravim.«

Drugi — »Ti samo bodi tiho in vedi: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Samo ti mi ne boš skopal jame, dobro te poznam, ker lopato preveč mrziš in ti je zelo odvratna.«

Lo-Jo

NA SINDIKATU

Predsednik: »Po vašo prošnjo za posojilo pridite jutri, še ni gotova — še ni podpisana.«

Posojilojemalec: »Res?! Čigav podpis pa še manjka?«

Predsednik: »Če se ne motim, moj ...«

Mi-ka

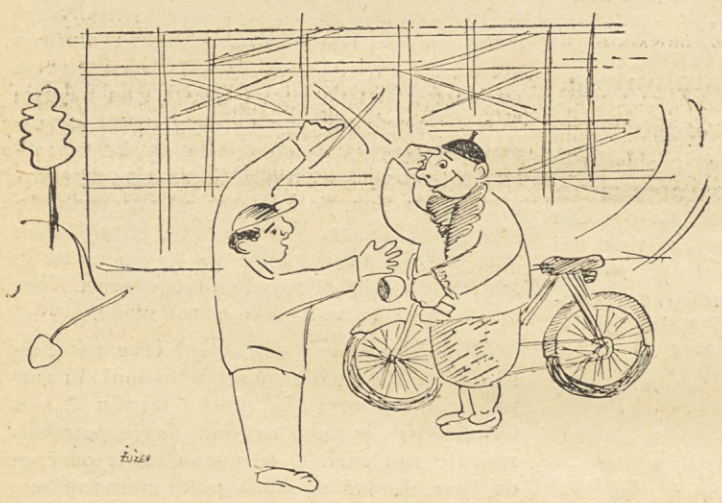

NESPORAZUM

»Ti Jaka, veš kaj novega, včeraj ob 9. uri je Janez padel s kolesa in si zlomil roko. Pa ni bil pijan!«

»No, no, kaj pa je tako neumen, da gre na oder delat fasade s kolesom, kam se mu je le mudilo.«

Mi-ka

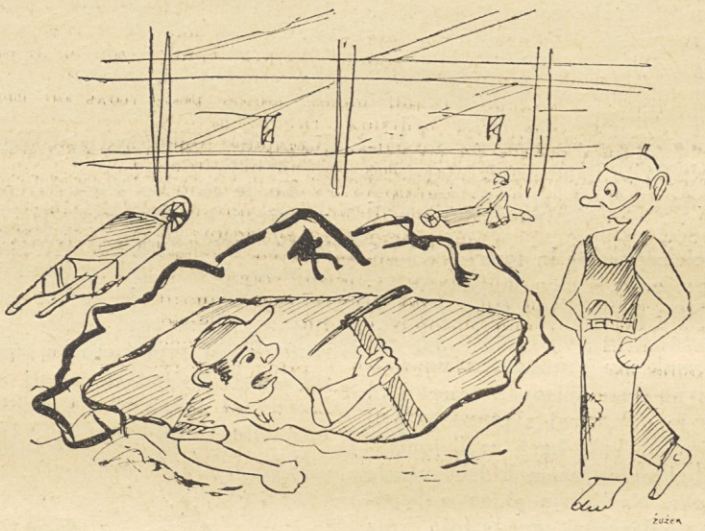

MED KUBIKAŠI

»Lepo luknjo si že skopal. Koliko kubikov pa bo imela skopana?«

»Deset.«

»Koliko kubikov pa ti bodo plačali, ko bo gotova?«

»Če bo po mojem, samo 15 kubikov, če bo pa po njihovem pa sedem.«

Mi-ka

Tole pa v spomin tistim, ki so tovarišu za stavo odrezali brke

DOBER NOS

Pri gradbenem vodstvu Ljubljana je zaposlen referent za kalkulacije, pokalkulacije in analize. Je vesele narave, znan pevec in dobro igra na harmoniko. V pisarni pa ga je težko najti.

V majhni družbi ob kozarčku vina se je Janez jezil, prijel kozarec vina in ga zlil po hodniku. Prijatelji so ga začudeno pogledali. »Referenta nikoli ne najdem. Danes sem ga že petkrat iskal. Sedaj gotovo pride že čez 10 minut, ker bo zaduhal vino.«

Znan je namreč po tem, da vedno »zavoha«, če se kje prižge iskrica.

CELJANI NA POTOVANJU

Vlak brez voznega reda

Težko se je odločiti za tako veliko potovanje, kajti »finančni minister« kljub prejeti »razliki« ni bil najbolj radodaren. Kljub temu pa je za ta izlet v neznane kraje vladalo veliko zanimanje, saj se je prijavilo preko 70 članov. Žal pa ima avtobus le 42 sedežev, in tako so morali nekateri odložiti izlet na poznejši čas.

Moram priznati — Šoštanjčani so bili točni. Tako smo brez zamude že v zgodnjih jutranjih urah brzeli proti Zagrebu. Vsi smo bili dobro razpoloženi, le tov. Ilka se je v Celju malo kislo držala, toda to je kmalu minilo. Jutranja megla, ki je kot jeseni zakrivala pokrajino pred nami, nas je spremljala vse do Krškega. Megla se je počasi topila in že smo bili mimo betonarne in našega bivšega naselja v Drnovem na avto-cesti. To je bil sektor tov. Lipovca, nam je razlagal šef gradbišča tov. ing. Cvahte. Ogledali smo si betonski most pri Brežicah in ponosni smo bili na delo naših članov kolektiva. Časa ravno ni bilo na pretek, zato smo se kmalu poslovili od Slovenije in se ustavili šele v Karlovcu. Ogledali smo mesto in si potolažili že lačne želodce. Točno ob dogovorjeni uri smo že bili vsi zbrani v avtobusu in šofer tov. Peter nas je s precejšnjo brzino peljal proti Plitvičkim jezerom.

Razen stare trdnjave Slunja je pokrajina dokaj enolična, zato se tudi nismo veliko ustavljali. Čedalje bolj smo se približevali Plitvičkim jezerom, tem lepša je bila okolica. Pred novim hotelom smo se ustavili, 4 ure počitka in mislili smo, da bo to dovolj za ogled Plitvičkih jezer in slapov in kot smo pozneje ugotovili, smo videli le polovico teh naravnih lepot. Večina članov je bilo prvič v tem predelu naše domovine. Pred to divjino in naravno lepoto ostane človek majhen, saj ne živi niti toliko let kolikor je tu jezer. Hodili smo od jezera do jezera skozi goščavo mimo besnečih slapov in mirnih jezer in strmeli nad to naravno lepoto. Voda nam je zaprla pot in sezuti se je bilo treba (sicer pa ni to nič škodilo, smo si vsaj pošteno oprali noge). Tov. Pavla je »junaško« ujela velikega raka in že je moral z njo v ujetništvo. Mnogo je bilo zanimivosti, toda čas je prehitro minil. Polni vtisov smo morali zapustiti gorski svet in že smo brzeli proti morju. Prišli smo v značilen kraški svet. Ponekod je pokrajina obdana z gozdovi, večinoma pa so pašniki in oaze orne zemlje. V daljavi smo zagledali obrise Velebita in kmalu smo skozi znamenita Senjska vrata zagledali morje. Ustavili smo se, si ogledali stare trdnjave, ki nemo stoje nad morjem in govorijo o minljivi slavi. Lep je tudi pogled na Senj, toda še bolj nas je vleklo v dolino. Še malo straha po serpentinah in že smo bili v starodavnem Senju.

Senj je predvsem znan po svoji senjski burji in tega se mornarji kaj radi izogibljejo. Bilo je že pozno popoldne, ko smo se ustavili v Senju, toda še vedno dovolj časa za kopanje. Mudilo se nam ni nikamor, kajti prenočišče pod vedrim nebom ob sinjem Jadranu je tudi prijetno. Za hotel pa naši žepi niso bili »dostojno oblečeni«. Bil je že mrak, ko smo zapuščali Senj v upanju, da najdemo med potjo primerno mesto za prenočišče. Tiho smo smuknili mimo počitniškega doma v Noviju in se ob 10 zvečer ustavili v Crikvenici. Nekateri so predlagali, da bi ostali v Crikvenici, toda še za tujce je bilo premalo prostora, zato smo jo rajši mahnili v Bakarac.

Bakarski zaliv je potopljeni del nekdanje Vinodolske doline. Ob velikem zalivu sta le dva večja kraja: Bakar in Bakarac. Ko smo prispeli v Bakarac, je bilo prvo vprašanje, kje postaviti šotore in dobiti prenočišče. No, kot vedno na takih potovanjih, se nam je kmalu nasmehnila sreča. Spoznali smo upravnika nekega počitniškega doma, ki nas je kot rojake vzel pod streho. Spali smo na parketu, le Cica in Duška sta si postavili šotore (seveda ne sami). Bodo imeli vsaj lepše spomine. Zjutraj smo poslali »v patrulijo« starega mornariškega oficirja tov. Okorna, da poišče kaj za pod zob in za grlo. Našel pa ni ničesar, zato smo jo hitro mahnili na Reko.

Kam sedaj, so se jezili nekateri. Nekaj jih je bilo za Pulj, drugi za kopanje, tretji za Lovran. Pač 42 želja! Zato smo jo mahnili ob lepi obali proti Pulju do Zagorja (ne Zagorja ob Savi) in nato nazaj do Moščeniške Drage. Tu smo se razkropili: žejni v gostilno, zaspani v senco, glavnina pa v morje. Kot povsod je tudi tu določen odmor prehitro minil, kajti ob 15. uri nas je čakalo kosilo v Ankaranu. Za ogled Opatije ni bilo več časa — priganjal nas je čas. Ko smo s petminutno zamudo prispeli v Ankaran, nas je čakalo obilno kosilo in tudi vino ni bilo kar tako. — Zato smo popoldan izkoristili za notranje in zunanje kopanje. Spali smo pod šotori, razen nekaj junakov, ki so šli spat h kravicam. (Ali je imela zjutraj dovolj mleka? — o tem pa naj pove tov. Polona.) Zajtrk nas je čakal že ob pol petih, zakar se kuharicam še posebno zahvaljujemo, kajti ob petih smo se morali že posloviti od gostoljubnega Ankarana.

Na povratku smo si ogledali še grad Socerb. Lep je pogled na Trst, ki je ležal pod nami kot na dlani — blizu je bil, a vendar daleč. Še pogled na morje in že smo brzeli proti Novi Gorici. Pot nas je vodila mimo rojstnega kraja Srečka Kosovela, ki je znal tako lepo opevati svojo kraško zemljo in domači kraj Tomaj.

Ustavili smo se v Dutovljah, kjer smo se založili s teranom — nato pa do Šempetra pri Gorici nismo imeli večjih problemov. Le referent za spanje tov. Pleteršek je imel obilo dela. V Šempetru smo morali peljati v ambulanto našega športnega referenta. »Ah, te presnete breskve,« je dejala tov. Cica in se malce bleda vrnila v avtobus. Tudi mejo pri Novi Gorici je sprožila ogromno razprave, zato se tam nismo dosti zadrževali. Zavili smo v dolino »bistre« Soče, katere lepote se prav tako ne da opisati. Zelena sivina in čista teče po globoki kotanji in gladko izlizanih stenah. Zdaj se ustavi ob jezovih, zdaj se nabira v velika jezera soških elektrarn — večno lepa in tolikokrat opevana »prekrasna hči planin«. Še in še bi gledali Sočo in se nikoli ne naveličali.

V Kobaridu smo si ogledali spomenik Simona Gregorčiča, v Bovcu pa so želodci zopet terjali svojo običajno podporo.

Ne samo Soča, tudi vsa druga pokrajina je lepa. Ponosno se vzpenjajo v nebo mogočni Krn, Matajur, Bovški Grintavec, v ozadju Mangart, v meglo zaviti Rombon, Svinjak in še več vrhov, ki jim žal ne vem imena. Lep je ta košček slovenske zemlje. Ali znamo vse to dovolj ceniti?

V Trenti smo se še enkrat ustavili, nato pa skozi najrazburljivejši del poti na Vršič. V precej ostrih ovinkih smo se peljali mimo spomenika znanega velikega prijatelja Julijcev Kugvja vse do višine 1619 metrov. Marsikomu je zastal dih, ko smo zavili čez kakšno večjo serpentino. Tu celo referent za »Odpad« ni prišel do besede. Plačilo za prestani strah pa nas je čakalo na vrhu. Časa je bilo dovolj, pokrajina prelestna in tudi vreme nam ni nagajalo. Utaborili smo se pod Erjavčevo kočo, se zadnjič pokrepčali in odprli v Dutovljah nabavljeno vino. Kmalu so se razvezali jeziki in veselo razpoloženi smo užili nekaj ur prijetnega bivanja v planinah. Smeha in dobre volje ni manjkalo, zato so predvsem skrbeli Nace, Jože in Korošec, ki je visoko v skalah dirigiral celotnemu pevskemu zboru. Seveda ni zaostajal šef gradbišča tov. ing. Cvahte, ki je z ostro »komando« zbudil še poslednje zaspance. V veselje nas in drugih turistov smo za slovo še zaplesali kolo in se že v mraku vračali proti Ljubljani. Žal je tridnevno potovanje prihitro minilo. Mnogo lepega smo videli in zopet smo za spoznanje bogatejši ... res lepa je naša domovina.

Skupina Celjanov v našem letovišču v Ankaranu